การวิเคราะห์อัตลักษณ์วัจนปฏิบัติภาษาและวัฒนธรรมจีนที่ปรากฏในซีรีส์แปลรักฉันด้วยใจเธอ ผ่านมุมมองการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมจีน–ไทย

Analysis of Chinese Language and Cultural Identity in the Series "I Told Sunset About You" Through the Lens of Communication between Chinese and Thai Cultures

ณัฐฌาภรณ์ เดชราช[1*]

Natchaporn Dechrach[1*]

Received: 12 March 2025 **Revised**: 10 July 2025 **Accepted**: 30 July 2025

บทคัดย่อ

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์อัตลักษณ์วัจนปฏิบัติภาษาและวัฒนธรรมจีนที่ปรากฏในซีรีส์แปลรักฉันด้วยใจเธอในบริบทการสื่อสาระหว่างวัฒนธรรมจีน-ไทย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน เก็บข้อมูลจากบทบรรยายในซีรีส์ 5 ตอน ข้อมูลภาคสนาม สัมภาษณ์ตัวอย่าง 10 คน นำเสนอผลในรูปแบบพรรณา ผลวิจัยพบว่า 1. อัตลักษณ์วัจนปฏิบัติภาษาจีนที่ใช้ดำเนินเนื้อเรื่องมี 2 ด้าน คือ 1) วัจนปฏิบัติภาษาจีนกลาง 2 แบบทั้งภาษาพูด ภาษาเขียน 2) วัจนปฏิบัติภาษาจีนท้องถิ่นฮกเกี้ยน 2 แบบทั้งภาษาพูด ภาษาเขียน รวม 3 ข้อ คือ ชื่อตัวละครหลัก ชื่อสถานที่และการแฝงวัฒนธรรมท้องถิ่นในชื่อตัวละครหลัก 2. อัตลักษณ์อวัจนปฏิบัติด้านองค์ประกอบวัฒนธรรมจีน 5 ด้าน คือ 1) ค่านิยม 2 ข้อ คือ ค่านิยมรักศักดิ์ศรี ชื่อเสียงและค่านิยมรักครอบครัว 2) ความเชื่อ 2 สิ่ง คือความเชื่อเรื่องโต๊ะบูชาเทพเจ้าจีนในบ้านและความเชื่อเรื่องโชคลางในชีวิตประจำวัน 3) สถาปัตยกรรม 2 แบบ คืออาคารแบบชิโน-โปรตุกีสและศาลเจ้าจีน (อ้าม) 4) การแต่งกาย ในชุดแบบเคบายา่ รินดา 5) อาหาร 2 ชนิด คือบะหมี่ฮกเกี้ยนและโอ้เอ่ว 3. บทบาทของซีรีส์ในบริบทการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมไทย-จีน มี 6 ข้อ คือ 1) การนำเสนอวัฒนธรรมจีนโพ้นทะเลอย่างละเอียด 2) การผสมผสานวัฒนธรรมจีน ไทยและมลายู 3) การสร้างความเข้าใจและยอมรับในความแตกต่าง 4) การเผยแพร่ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่น 5) การสร้างการรับรู้และความสนใจในวัฒนธรรมจีนโพ้นทะเล 6) การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

คำสำคัญ: วัจนปฏิบัติ, อัตลักษณ์ทางภาษาและวัฒนธรรม, การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม, ซีรีส์แปลรักฉันด้วยใจเธอ

[1] นักวิชาการอิสระ

[1] Independent Scholar

* Corresponding author: Natchaporn Dechrach, Email: a_aew2011@hotmail.com

Abstract

This research aimed to analyze the identity of Chinese language and cultural practices in the series “I Told You I Love You” through the perspective of Chinese-Thai cultural communication. A mixed-method research was used to collect data from the narration in the series of 5 episodes, collect field data, and interview 10 relevant persons. The results are presented in a descriptive format. The research results found that 1. There are 2 Chinese language and cultural practices used in the story: 1) 2 types of Mandarin Chinese language and spoken and written language; 2) 2 types of Hokkien Chinese language and spoken and written language, covering 3 aspects: the names of the main characters, the names of places, and the implication of local culture in the names of the main characters; 2. The identity of Chinese cultural practices in 5 aspects: 1) 2 values: the value of dignity Reputation and family values 2) Two beliefs: the belief in the Chinese god altar at home and the belief in superstitions in daily life 3) Two types of architecture: Sino-Portuguese buildings and Chinese shrines (Am) 4) Dressing in Kebaya Rinda style 5) Two types of food: Hokkien noodles and Oh Aew 3. The role of the series in the context of Thai-Chinese cultural communication has 6 items: 1) Presenting overseas Chinese culture in detail 2) Integrating Chinese, Thai, and Malay cultures 3) Creating understanding and acceptance of differences 4) Disseminating local history and culture 5) Creating awareness of and interest in overseas Chinese culture 6) Promoting cultural tourism.

Keywords: Verbal Practices, Linguistic and Cultural Identity, Intercultural Communication, The Series “I Told Sunset About You"

บทนำ

สองทศวรรษที่ผ่านมา ละครและซีรีส์ไทยได้รับความนิยมอย่างมากในประเทศจีน เริ่มต้นจากภาพยนตร์เรื่องรักแห่งสยาม (พ.ศ.2550) และซีรีส์ดังอย่างเรื่อง SOTUS พี่ว้ากตัวร้ายกับนายปีหนึ่ง (พ.ศ.2559) จนถึงละครเรื่องบุพเพสันนิวาส (พ.ศ. 2561) ที่สร้างกระแส T-Pop (Thai pop culture) ในจีน ละครไทยมักถูกแปลและเผยแพร่ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น iQiyi, Tencent Video และ Douban ทำให้ผู้ชมชาวจีนเข้าถึงได้ง่าย นอกจากเนื้อหาที่เน้นความรักและครอบครัว ละครไทยยังสอดแทรกวัฒนธรรมท้องถิ่นและวิถีชีวิตของชาวไทยเชื้อสายจีน ซึ่งดึงดูดความสนใจของผู้ชมชาวจีนเป็นอย่างมาก ในขณะเดียวกันละครไทยหลายเรื่องเริ่มนำเสนอวัฒนธรรมจีนมากขึ้น โดยเฉพาะซีรีส์จากค่ายนาดาว บางกอก เช่น เรื่องเลือดข้นคนจาง (พ.ศ.2561) และเรื่องด้ายแดง (พ.ศ.2562) ที่สะท้อนวิถีชีวิต ค่านิยม และความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีน ซีรีส์เหล่านี้ไม่เพียงแต่แสดงให้เห็นถึงความผูกพันทางครอบครัว แต่หนึ่งในจุดเด่นที่ทำให้ละครไทยได้รับการยอมรับเพิ่มขึ้น คือการใช้ภาษา (语用) อย่างมีเอกลักษณ์ ทั้งภาษาพูดที่มีสำเนียงหลากหลาย การแปลบทสนทนาเป็นภาษาจีนที่สื่อสารความรู้สึกได้ชัดเจน รวมถึงการสอดแทรกคำยืมจากภาษาจีนในกลุ่มชาวไทยเชื้อสายจีน ซึ่งสร้างความใกล้ชิดและเชื่อมโยงทางวัฒนธรรมกับผู้ชมชาวจีนได้เป็นอย่างดี

ปรากฏการณ์ดังกล่าวเห็นได้ชัดเจนในซีรีส์ เรื่อง แปลรักฉันด้วยใจเธอ (พ.ศ.2563) ได้สร้างปรากฏการณ์ใหม่ทั้งในไทยและจีน โดยได้รับคะแนนสูงถึง 9.4 จากเว็บไซต์ Douban ของจีน และเป็นหนึ่งในซีรีส์วายไทยที่ได้รับรางวัลมากมาย และได้รับการพูดถึงมากที่สุดในหมู่ผู้ชมชาวจีน และจุดเด่นของซีรีส์นี้คือการใช้ภาษาจีนเป็นองค์ประกอบสำคัญของเนื้อหา โดยเฉพาะคำศัพท์และสำนวนภาษาจีนที่สื่อถึงอารมณ์ ความรู้สึก และค่านิยมของตัวละคร เช่น “心 (xin)” หมายถึงหัวใจหรือจิตใจ, “放心 (fang xin)” แปลว่า วางใจ และ “担心 (dan xin)” แปลว่า กังวลใจ ซึ่งไม่เพียงเป็นการแสดงออกทางวัจนปฏิบัติเท่านั้น แต่ยังสะท้อนรากวัฒนธรรมจีนที่ฝังอยู่ในวิถีชีวิตของชาวไทยเชื้อสายจีนในภูเก็ต ซึ่งภูเก็ตเป็นพื้นที่ที่มีประชากรไทยเชื้อสายจีนจำนวนมาก โดยเฉพาะกลุ่มชาวจีนฮกเกี้ยนที่อพยพมาตั้งรกรากตั้งแต่ช่วงต้นรัตนโกสินทร์ ทำให้วัฒนธรรมจีนฝังลึกในวิถีชีวิตของผู้คนในพื้นที่ ทั้งในด้านค่านิยม เช่น ความกตัญญู ความเคารพผู้อาวุโส และความสามัคคีในครอบครัว รวมถึงความเชื่อทางศาสนาและพิธีกรรมต่าง ๆ อาทิ การไหว้เจ้า เทศกาลกินเจ หรือประเพณีถือศีลกินผัก นอกจากนี้ ยังพบการผสมผสานทางวัฒนธรรมในรูปแบบอื่น ๆ เช่น สถาปัตยกรรมแบบชิโน–โปรตุกีส ที่พบได้ทั่วไปในเมืองเก่า การแต่งกายที่ผสานความเป็นจีนและไทย ตลอดจนอาหารพื้นเมืองที่มีกลิ่นอายของวัตถุดิบและรสชาติแบบจีนอย่างเด่นชัด

ซีรีส์แปลรักฉันด้วยใจเธอ เป็นตัวอย่างของการใช้พื้นที่วัฒนธรรมเฉพาะถิ่นในการถ่ายทอดเรื่องราวความสัมพันธ์ของตัวละครผ่านวาทกรรมทางภาษาและวัจนปฏิบัติ โดยอาศัยสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายเป็นฉากหลังในการแสดงอัตลักษณ์ทั้งในระดับบุคคลและกลุ่ม การศึกษาและวิเคราะห์อัตลักษณ์วัจนปฏิบัติภาษาจีนที่ปรากฏในซีรีส์นี้จึงมีความสำคัญ เนื่องจากช่วยสะท้อนรูปแบบการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมจีน–ไทย ทั้งในด้านภาษา ค่านิยม ความเชื่อ และวิถีชีวิต อันเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรมและสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาจีนในบริบทของประเทศไทยอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์อัตลักษณ์วัจนปฏิบัติภาษาและวัฒนธรรมจีนที่ปรากฏในซีรีส์แปลรักฉันด้วยใจเธอ ผ่านมุมมองการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมจีน - ไทย

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดวัจนปฏิบัติศาสตร์ภาษาจีน (Chinese Pragmatics)

วัจนปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatics) เป็นแขนงหนึ่งของภาษาศาสตร์ที่ศึกษาการใช้ภาษาตามบริบทของสังคมและวัฒนธรรม เน้นการวิเคราะห์การสื่อสารความหมายตามตัวอักษร และพิจารณาปัจจัยร่วมที่มีอิทธิพลต่อความหมาย เช่น ความตั้งใจของผู้พูด ความคาดหวังของผู้ฟังและบริบทของการสื่อสาร (Brown & Levinson, 1987) แนวคิดพื้นฐานในวัจนปฏิบัติศาสตร์มี 4 ข้อ คือ 1) หลักการสนทนา (Principle of Conversation) มีความสัมพันธ์ของการให้ข้อมูลที่เพียงพอ จริงใจ สัมพันธ์กับประเด็นและชัดเจน ซึ่งเป็นรากฐานของการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ 2) สมรรถนะวัจนปฏิบัติ (Pragmatic Competence) ความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสารอย่างเหมาะสมตามสถานการณ์สังคมและวัฒนธรรม 3) เหตุการณ์ด้านวัจนกรรม (Speech Event) เช่น การกล่าวต้อนรับ การแสดงความยินดี หรือการทำพิธีต่าง ๆ ซึ่งเป็นการกระทำที่มีความหมายตามแบบแผนของวัฒนธรรม 4) กลยุทธ์การสนทนา เช่น การสร้างบรรยากาศ

ที่เป็นมิตร การรักษาหน้า การใช้ถ้อยคำสุภาพ ซึ่งเป็นกลไกในการรักษาความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง

นอกจากนี้ การใช้ภาษาจีนให้สอดคล้องกับบริบทและเป้าประสงค์ทางสังคม ซึ่งนับเป็นการกระทำทางวัจนกรรม (Speech Acts) ที่มีผลต่อความรู้สึก การรับรู้ และการตอบสนองของผู้ฟังด้วยอีกประเด็นหนึ่ง มีทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 1) ทฤษฎีการกระทำทางวัจนกรรม (Speech Act Theory) ของ (Searle, 1969) 2) ทฤษฎีความสุภาพ (Politeness Theory) การสื่อสารต้องคำนึงถึงการรักษาหน้าของทั้งผู้พูดและผู้ฟัง โดยใช้ความสุภาพเชิงบวกหรือเชิงลบ 3) ทฤษฎีการเลือกใช้ภาษา (Language Choice Theory) การเลือกใช้คำสรรพนามและคำเรียกขานสะท้อนความสัมพันธ์เชิงอำนาจและความใกล้ชิดทางสังคม 4) แนวคิดวาทกรรมและวัจนปฏิบัติ (Discourse and Pragmatics) ศึกษาการใช้ภาษาตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรม เช่น ในบริบทข้ามวัฒนธรรมซึ่งในภาษาจีนเองก็มีการศึกษาเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ที่เน้นทั้งบทสนทนา บริบท และการตีความตามค่านิยมจีนเช่นกัน (Zhang, 2007)

2. แนวคิดอัตลักษณ์ทางภาษา (Linguistic Identity)

อัตลักษณ์ทางภาษา คือลักษณะเฉพาะของการใช้ภาษาที่สะท้อนตัวตนและความเป็นสมาชิกของกลุ่มทางสังคมหรือวัฒนธรรมหนึ่ง ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการสร้าง สืบทอด และแสดงออกถึงอัตลักษณ์ของบุคคลและกลุ่มชน (อินทิรา พงษ์นาค, & ศุภกรณ์ ดิษฐพันธุ์, 2558) การใช้ภาษาของบุคคลจึงสัมพันธ์กับบทบาททางสังคม ชาติพันธุ์ เพศ อายุ ชนชั้น และบริบททางวัฒนธรรมอย่างแนบแน่น ในเชิงสังคมวิทยาภาษา การเลือกใช้ภาษา คำศัพท์ น้ำเสียง หรือแม้กระทั่งสำเนียง ทำให้ทราบสังกัดของผู้พูดต่อกลุ่มทางสังคมหรือวัฒนธรรม ดังนั้น ภาษาในฐานะสัญญะ (symbol) จึงมีพลังในการนิยามความเป็น “เรา” และ “เขา” ผ่านการจัดวางอัตลักษณ์ในบริบทต่าง ๆ เช่น ในครอบครัว ชุมชน สื่อ หรือพื้นที่สาธารณะ ซึ่งแนวคิดเรื่องภาษาและอัตลักษณ์ได้รับการพัฒนาในบริบทของวาทกรรม โดยอัตลักษณ์ทางภาษามักแสดงออกผ่านการสลับภาษา (code-switching) ในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน ในบริบทของชุมชนไทยเชื้อสายจีน อัตลักษณ์ทางภาษามักแสดงออกผ่านการใช้ภาษาจีนถิ่น เช่น ฮกเกี้ยน แต้จิ๋ว หรือฮากกา ร่วมกับภาษาไทย ซึ่งการสลับภาษาหรือการเลือกใช้คำและสำนวนเฉพาะของภาษาจีนในการสื่อสารในบริบททางวัฒนธรรม (Gumperz, 1982; แสวง บุญเฉลิมวิภาส, 2549)

อัตลักษณ์ทางภาษามีความสัมพันธ์โดยตรงกับแนวคิดวัจนปฏิบัติศาสตร์ โดยเฉพาะในภาษาจีนซึ่งเน้นการใช้ภาษาตามบริบท (Contextualization) การกระทำด้วยวาจา (Speech Acts) และกลยุทธ์ความสุภาพ (Politeness Strategies) ซึ่งสะท้อนมารยาททางวัฒนธรรมของจีน เช่น การเรียกขานอย่างให้เกียรติ หรือการใช้คำสุภาพในพิธีกรรมและงานประเพณี การศึกษาวัจนปฏิบัติภาษาจีนจึงมีความสำคัญในการทำความเข้าใจอัตลักษณ์ของผู้พูด โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เช่นจังหวัดภูเก็ต ซึ่งเป็นพื้นที่ที่คนไทยเชื้อสายจีนจำนวนมากยังคงใช้ภาษาจีนท้องถิ่น (ภาษาฮกเกี้ยน) ในการประกอบกิจกรรมสำคัญ เช่น ประเพณีกินเจ พิธีอัญเชิญเจ้า และการสื่อสารในครอบครัว เพื่อธำรงความรู้สึก “ความเป็นจีน” ในบริบทของสังคมไทย (วงศ์เดือน ภานุวัฒนกูล, 2552; อาภาภรณ์ วงศ์ลักษณพันธ์ และคณะ, 2562) อีกทั้งสามารถทำความเข้าใจวัจนปฏิบัติภาษาจีนซึ่งเป็นกุญแจสำคัญที่ช่วยให้มองเห็นพลวัตของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ดำรงอยู่ในพื้นที่หลากวัฒนธรรมแห่งนี้ได้อย่างชัดเจน

3. แนวคิดอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม (Cultural Identity)

อัตลักษณ์หมายถึงลักษณะเฉพาะของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่บ่งบอกถึงความเป็นตัวตน ทั้งในแง่ของสิ่งที่เหมือนและต่างจากผู้อื่นและสัมพันธ์กับสังคมที่ตนดำรงอยู่ Edward T. Hall (1976) ชี้ว่ามี 2 ประเภท คือ 1) อัตลักษณ์ส่วนบุคคล (Personal Identity) ได้แก่ การรับรู้ตัวเองในฐานะเพศ สถานภาพถิ่นกำเนิด และบทบาททางสังคม 2) อัตลักษณ์ทางสังคม (Social Identity) ได้แก่ การนิยามตัวตนของบุคคลในสายตาสาธารณะ ซึ่งสะท้อนผ่านภาษา เครื่องแต่งกาย ศาสนา การบริโภค และความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ (กาญจนา แก้วเทพ, 2549) อัตลักษณ์เป็นกระบวนการที่ถูกประกอบสร้างขึ้นภายใต้บริบทของเวลา สถานที่ และประวัติศาสตร์ และอัตลักษณ์ยังเป็น “กระบวนการของการกลายมาเป็น” (Process of Becoming) ซึ่งเปลี่ยนแปลงได้และมีพลวัต (อภิญญา เฟื่องฟูสกุล อาภาภรณ์ วงลักษณ์ และคณะ, 2562) เสนอว่า อัตลักษณ์เป็นโครงสร้างทางสังคมและการกระทำเชิงสัญญะของปัจเจกบุคคล ที่เกิดจากวิถีชีวิตและปฏิสัมพันธ์ในแต่ละบริบท ในกรณีของคนไทยเชื้อสายจีนในภูเก็ต อัตลักษณ์ถูกกำหนดผ่านการหลอมรวมของวัฒนธรรมจีน ฮกเกี้ยน แต้จิ๋ว ฮากกา กับวัฒนธรรมไทยท้องถิ่น ซึ่งปรากฏผ่านภาษา พิธีกรรม ความเชื่อ การแต่งกาย อาหาร และความสัมพันธ์ในชุมชน มีทั้งที่จับต้องได้ (Visible Cultural Identity) เช่น สถาปัตยกรรม วัตถุและสิ่งของ และที่จับต้องไม่ได้ (Invisible Cultural Identity) เช่น ค่านิยม ความเชื่อ และจิตสำนึกทางประวัติศาสตร์ (อินทิรา พงษ์นาค และศุภกรณ์ ดิษฐพันธุ์, 2558; นิลมล ขมหวาน, 2557) ภายใต้บริบทของจังหวัดภูเก็ต การแสดงอัตลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนเกิดจากการประสานของวัฒนธรรมดั้งเดิมและวัฒนธรรมสมัยใหม่ ผ่านกระบวนการสื่อสาร การเล่าเรื่อง และปฏิบัติการทางสังคมที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน (ยศสัน ตะสมบัติ, 2551)

4. แนวคิดทฤษฎีการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมจีน–ไทย (Chinese–Thai Intercultural Communication)

การสื่อสารเป็นปัจจัยพื้นฐานที่เชื่อมโยงมนุษย์เข้าด้วยกันในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว สังคม หรือวัฒนธรรม เป็นกลไกสำคัญในการถ่ายทอดค่านิยม ความเชื่อ และอัตลักษณ์ของแต่ละกลุ่มวัฒนธรรมด้วย (Woodward, 2003) โดยเฉพาะในบริบทของโลกยุคโลกาภิวัตน์ การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมได้กลายเป็นศาสตร์สำคัญที่ช่วยสร้างความเข้าใจ ลดความขัดแย้งและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกลุ่มคนจากพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน Edward T. Hall (1976) ชี้ว่า “วัฒนธรรมคือการสื่อสาร การสื่อสารคือวัฒนธรรม” สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมโยงแนบแน่นระหว่างวัฒนธรรมกับภาษา ที่มีบทบาทสำคัญในการส่งต่อวิธีคิด มโนทัศน์และโลกทัศน์ของผู้คนในสังคม ทำให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยน ตีความและสร้างความหมายของสัญลักษณ์ระหว่างบุคคลจากพื้นฐานวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน แต่ละฝ่ายอาจมีระบบค่านิยม บรรทัดฐาน และบริบททางวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการตีความต่างกัน (Wiwattanakul, 2005, p.34) ดังนั้น ความเข้าใจในความหลากหลายจึงเป็นหัวใจสำคัญในการสื่อสารให้ประสบความสำเร็จ

Zhang, H.L. (2007) และDechrach, N. (2019) เสนอแนวคิดการพัฒนาสามัตถิยะการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมไว้ 3 ด้าน 1) ความรู้ (Knowledge) ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับภาษา วัฒนธรรม ระบบสังคม และบริบททางประวัติศาสตร์ของวัฒนธรรมนั้น เช่น ภาษาและคติความเชื่อของชาวจีน 2) ความตระหนักรู้ (Awareness) การตระหนักถึงความหลากหลาย ความแตกต่าง และความซับซ้อนของภาษาและวัฒนธรรม ทั้งในระดับการ

ใช้ภาษาและบริบททางสังคมที่รายล้อมอยู่ เช่น การเข้าใจวัฒนธรรมเรื่องหน้าตา (face-saving) ของชาวจีน 3) สามัตถิยะ (Competence) ความสามารถในการใช้ภาษาและการสื่อสารทั้งในเชิงวัจนภาษา (verbal language) และอวัจนภาษา (nonverbal language) ให้เหมาะสมกับบริบทของวัฒนธรรม สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์สื่อสารได้อย่างยืดหยุ่นและมีประสิทธิภาพ Samovar, Porter และ McDaniel (2010) ยังได้เสนอองค์ประกอบวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมไว้ 5 ข้อ คือ 1) ภาษา (Language) เป็นเครื่องมือสื่อสารและพาหะของค่านิยม ความเชื่อ และเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม 2) โครงสร้างทางสังคม (Social Structure) ครอบครัว ระบบการศึกษา ศาสนาซึ่งกำหนดบทบาทและพฤติกรรมของบุคคลในสังคม 3) ค่านิยม (Values) สิ่งที่สังคมยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เช่น ความกตัญญู ความเคารพผู้อาวุโส 4) ศาสนา (Religion) ส่งผลต่อวิธีคิดและพฤติกรรมในการสื่อสาร เช่น ความสุภาพ ความสงบ ความเมตตา 5) ประวัติศาสตร์ (History) ความทรงจำทางวัฒนธรรมร่วมกัน เช่น การอพยพของชาวจีนโพ้นทะเล รวมถึงการตั้งถิ่นฐานในจังหวัดภูเก็ต

ในบริบทการสื่อสารระหว่างจีนและไทย แม้จะมีลักษณะเฉพาะเนื่องจากทั้งสองวัฒนธรรมมีความใกล้ชิดทางภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ แต่ก็มีความแตกต่างในเชิงภาษาศาสตร์ ค่านิยม และมารยาททางสังคมอยู่ไม่น้อย แนวคิดของ Hofstede's Cultural Dimensions Theory (2011) อธิบายความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมจีน-ไทยได้ชัดเจน เช่น วัฒนธรรมจีนมีระดับ Power Distance สูงกว่าไทย ซึ่งหมายถึงการให้ความสำคัญกับลำดับชั้นอาวุโส ขณะที่ไทยมีระดับ Uncertainty Avoidance ต่ำกว่าจีน ทำให้คนไทยยืดหยุ่นต่อความไม่แน่นอนมากกว่า เป็นต้น รวมถึงแนวคิดบริบทวัฒนธรรม (Culture Context) ของ Hall (1976) ซึ่งวัฒนธรรมจีนเป็นวัฒนธรรมบริบทสูง (High-Context) ที่เน้นการสื่อสารโดยอาศัยบริบทแวดล้อมและนัยยะ ขณะที่ไทยอยู่กึ่งกลางระหว่างวัฒนธรรมบริบทสูงกับต่ำ ดังนั้นการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมจีน-ไทย (Chinese–Thai Intercultural Communication) จึงต้องอาศัยความเข้าใจในความแตกต่างเหล่านี้ เพื่อหลีกเลี่ยงความเข้าใจผิดและสร้างการมีปฏิสัมพันธ์ที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะในสื่อบันเทิงอย่างซีรีส์แปลรักฉันด้วยใจเธอ ซึ่งใช้ทั้งภาษาและวัฒนธรรมจีนเป็นสื่อกลางในการดำเนินเนื้อเรื่อง

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรหลัก คือซีรีส์เรื่องแปลรักฉันด้วยใจเธอ จากเว็บไซต์ฝู่จี้ว์ (腐剧TV) ทั้งหมด 5 ตอน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย บุคคลที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ถ่ายทำซีรีส์ในย่านเมืองเก่าภูเก็ต จำนวน 10 คน ได้แก่ ทีมเขียนบท ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑ์ภูเก็ตไทยหัว ผู้ดูแลศาลเจ้าแสงธรรม เจ้าของกิจการ The Memory at On Hotel เจ้าของบ้านในย่านดีบุก เจ้าของร้านโกปี้เตี่ยมร้านอาหารดีบุก เจ้าของโรงเรียนกวดวิชาภาษาจีน ผู้อำนวยการโรงเรียนจีน และผู้อำนวยการการท่องเที่ยวภูเก็ต

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้การวิจัยจากเอกสาร ร่วมกับการเก็บข้อมูลภาคสนาม และการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยสร้างตารางบันทึกข้อมูล แจกแจงและบันทึกภาษาและวัฒนธรรมที่ปรากฏในซีรีส์ และสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลจากบทบรรยายภาษาจีนในซีรีส์ทั้ง 5 ตอน และเก็บข้อมูลภาคสนามในย่านเมืองเก่าภูเก็ต สัมภาษณ์และสังเกตการณ์ รวม 2 ครั้ง คือ ครั้งที่ 1 วันที่ 26-30 เมษายน 2566 สัมภาษณ์ และเก็บข้อมูลสถานที่ย่านเมืองเก่าภูเก็ตอย่างละเอียด ครั้งที่ 2 วันที่ 20-24 มิถุนายน 2566

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากวัจนปฏิบัติภาษาจีนและองค์ประกอบวัฒนธรรมจีนที่ปรากฏในซีรีส์แปลรักฉันด้วยใจเธอ โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ (pragmatics) แนวคิดอัตลักษณ์ทางภาษาและวัฒนธรรม (Cultural Identity) และแนวคิดการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมจีนไทย (Intercultural Communication) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5. การนำเสนอข้อมูล

นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบพรรณนาบรรยาย พร้อมสรุปผลการศึกษา ซึ่งการวิจัยนี้มุ่งให้ความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมจีน-ไทยผ่านซีรีส์แปลรักฉันด้วยใจเธอ

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวัจนปฏิบัติภาษาจีนและองค์ประกอบทางวัฒนธรรมจีนที่ปรากฏในซีรีส์แปลรักฉันด้วยใจเธอ สามารถจำแนกและวิเคราะห์อัตลักษณ์ที่ปรากฏ โดยนำเสนอผล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลวัจนปฏิบัติภาษาจีนกลางในการดำเนินเนื้อเรื่อง

ผลวิจัยพบว่า ภาษาจีนกลางถูกใช้ในการดำเนินเนื้อเรื่อง 3 ด้าน ดังนี้

1.1 การใช้คำว่า “可以 (keyi) ได้“ เป็นคำถามและคำขานรับพิเศษสำหรับตัวละครหลักทั้งสองในซีรีส์ โดยพระเอก “เต๋” และนายเอก “โอ้เอ๋ว” ใช้คำว่า “可以吗？ (keyi ma?) ได้ไหม” เป็นคำถามและ “可以 (keyi) ได้” เป็นคำขานรับพิเศษระหว่างกัน ซึ่งปรากฏใน 3 สถานการณ์ คือ 1) “เต๋” ใช้คำว่า “可以吗？ (keyi ma?) ได้ไหม” เพื่อปลุกและสร้างกำลังใจให้ “โอ้เอ๋ว” ก่อนการแสดง (ตอนที่ 1 เวลา14:38-14:39) 2) “เต๋” ใช้คำว่า “可以吗？ (keyi ma?) ได้ไหม” เพื่อขอความเห็นเชิงขออนุญาต ในการติวภาษาจีนให้กับ”โอ้เอ๋ว” (ตอนที่ 1 เวลา 01:08:29-01:08:37) และ 3) “โอ้เอ๋ว” ใช้คำว่า “可以吗？ (keyi ma?) ได้ไหม” กับบาส ในตอนที่กำลังติวภาษาจีนกันในร้านอาหาร ซึ่งบาสไม่ได้รู้นัยยะของคำนี้ จึงแสดงท่าทีตอบกลับด้วยความงงงวยและยังดูสับสนว่าจะตอบตรงหรือว่าตอบอย่างไรดี (ตอนที่ 2 เวลา 49:56-50:02) เนื่องจากภาษาจีนคำว่า “可以吗？ (keyi ma?) ได้ไหม” และ “可以 (keyi) ได้” มีความหมายในเชิงคำถามและคำตอบทั่วไปในภาษาจีน แต่ในซีรีส์นี้ถูกนำมาใช้เป็นรหัสลับระหว่างพระเอกและนายเอกเท่านั้น เป็นการสร้างอัตลักษณ์ทางภาษาและผูกโยงกับเนื้อเรื่องอย่างมีนัยยะสำคัญและลงตัว

1.2 วัจนปฏิบัติภาษาจีนกลางในการดำเนินเนื้อเรื่อง โดยเป็นฉากที่ “เต๋” สอน “โอ้เอ๋ว” จำคำศัพท์ภาษาจีนด้วยการใช้ Flashcard เป็นตัวอย่างที่สะท้อนวัจนปฏิบัติภาษาจีน (Chinese Pragmatics) โดยเฉพาะในแง่ของการใช้ภาษาเพื่อถ่ายทอดอารมณ์และเจตนาของผู้พูดผ่านศัพท์ที่มีรากอักขระร่วมกัน ในบริบทนี้คือ คำศัพท์ที่มีตัวอักษร “心 (xin)” หรือ “หัวใจ” ซึ่งเป็นสัญลักษณ์สำคัญในวัฒนธรรมจีนซึ่งสื่อถึงอารมณ์ความรู้สึก และจิตใจของมนุษย์ โดยคำศัพท์ที่ปรากฏใน Flashcard เกี่ยวกับ “心 (xin) ใจ” ทั้งหมด 5 คำ คือ “放心 (fang xin) วางใจ” “担心 (dan xin) กังวลใจ” “关心 (guan xin) ใส่ใจ” “信心 (xin xin) เชื่อใจ” และ “伤心 (shang

xin) เสียใจ” คำศัพท์เหล่านี้ถูกนำมาใช้สื่ออารมณ์ของตัวละครหลัก โดยเฉพาะคำว่า “伤心 (shang xin) เสียใจ” ซึ่งพระเอก “เต๋” ใช้เพื่อสื่อถึงความรู้สึกเสียใจที่เห็นนายเอก “โอ้เอ๋ว” ไปติวหนังสือกับบาส (ตอนที่ 2 เวลา 23:15-23:31) ฉากนี้จึงมิใช่เพียงการสอนคำศัพท์ภาษาจีนทั่วไป แต่เป็นการใช้ภาษาผ่านบัตรคำ (Flashcard) เพื่อสื่อสารความรู้สึกภายในใจ สะท้อนถึงลักษณะวัจนปฏิบัติที่มีความซับซ้อนและแฝงอารมณ์

1.3 วัจนปฏิบัติสำนวนภาษาจีนกลางในการดำเนินเนื้อเรื่อง โดยในตอนที่ 4 ของซีรี่ส์แปลรักฉันด้วยใจเธอ พบการใช้สำนวนภาษาจีนกลาง 3 สำนวน คือคำว่า 1) “帮倒忙” (bang dao mang) ยิ่งช่วยยิ่งยุ่ง 2) “如拾地芥” (ru she di jie) ได้มาง่ายเหมือนเก็บผักจากพื้น” 3) “不识抬举” (bus hi tai ju) มองข้ามความหวังดีของผู้อื่น ซึ่งสำนวนเหล่านี้ปรากฏในบริบทของการปะทะคารมระหว่าง “เต๋” และ “โอ้เอ๋ว” ภายหลังจากที่ “เต๋” ตัดสินใจสละสิทธิ์การเข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยในคณะที่ตนเองใฝ่ฝัน เพื่อให้ “โอ้เอ๋ว” ซึ่งอยู่ในลำดับสำรองได้เลื่อนขึ้นมาแทน ในขณะที่ “โอ้เอ๋ว” กลับปฏิเสธสิทธิ์นั้น ทำให้เกิดความขัดแย้งในระดับอารมณ์และการสื่อสารระหว่างตัวละคร รวมถึงสำนวน “帮倒忙” (bang dao mang) แสดงให้เห็นถึงเจตนาของผู้พูดที่อาจถูกเข้าใจผิด ทั้งที่การกระทำมาจากความหวังดีแต่กลับถูกมองว่าเป็นการรบกวน ซึ่งสื่อถึงแนวคิดเรื่อง face หรือ “面子” (mianzi) ที่มีความสำคัญในการสื่อสารวัฒนธรรมจีน ไม่ว่าจะเป็นสำนวน “如拾地芥” (ru she di jie) แฝงแนวคิดเรื่องโอกาสและโชคชะตาในเชิงเปรียบเปรยที่สะท้อนให้เห็นถึงการมองสิ่งมีค่าที่อาจได้รับโดยไม่ยากเย็น ซึ่งในฉากนี้ถูกใช้เพื่อเน้นความรู้สึกเสียใจและไม่เข้าใจของ “เต๋” ที่เห็นว่า “โอ้เอ๋ว” มองข้ามโอกาสสำคัญไป และสำนวน “不识抬举 (bus hi tai ju) เป็นสำนวนที่แฝงน้ำเสียงตำหนิหรือผิดหวัง โดยสื่อถึงการที่อีกฝ่ายไม่เห็นคุณค่าของเจตนาดีที่ตนมอบให้ ซึ่ง สะท้อนวัฒนธรรมจีนที่ให้ความสำคัญกับการรู้คุณและตอบแทนความหวังดีของผู้อื่นได้อย่างชัดเจน

2. วัจนปฏิบัติภาษาจีนท้องถิ่นฮกเกี้ยนที่ใช้ในการดำเนินเนื้อเรื่อง

ผลวิจัยพบว่า ซีรีส์เรื่องแปลรักฉันด้วยใจเธอ ปรากฏภาษาจีนท้องถิ่นฮกเกี้ยนในรูปแบบภาษาพูดและภาษาเขียน รวม 3 ด้าน ดังนี้

2.1 ชื่อตัวละครหลัก

การตั้งชื่อตัวละครในซีรีส์นี้สะท้อนให้เห็นถึงการสืบทอดอัตลักษณ์ทางภาษาของชาวไทยเชื้อสายจีนในภูเก็ต ผ่านโครงสร้างคำและการเลือกใช้คำเรียกแบบภาษาจีนท้องถิ่นฮกเกี้ยนที่สื่อถึงความสัมพันธ์ทางครอบครัวอย่างชัดเจน ดังนี้

ตัวละครที่ 1 “เต๋” ชื่อพระเอก “เต๋ ภาษาจีนกลางคือ茶 cha” แต่ในภาษาจีนฮกเกี้ยน เต๋ แปลว่า “น้ำชา” (茶 cha) ซึ่งคำว่า “เต๋茶 cha” นอกจากจะเป็นชื่อพระเอกที่เพื่อน ๆ ตัวละครอื่นในซีรีส์เรียกแล้ว ยังปรากฏในฉากที่แม่ของ “เต๋” เรียกลูกชายโดยใช้คำว่า “เต๋จือ 茶子cha zi” ด้วย ซึ่งชื่อ “เต๋จื่อ” (ถอดเสียงไทย) อาจพ้องเสียงกับ 茶子 (chá zi) ในภาษาจีนกลางหรือสำเนียงภาษาจีนท้องถิ่นได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งความจริงแล้วคำว่า “茶子cha zi” ไม่ได้แปลว่าเพศชาย จึงมีความเป็นไปได้ว่า “茶子(chá zi)คือเต๋จื่อ” มาจากสำเนียงภาษาถิ่น และอาจเป็นคำอธิบายตามความเชื่อ ตีความทางวัฒนธรรมที่นำเสนอโดยผู้เขียนบทซีรีส์ที่ต้องการแฝงอีกนัยยะหนึ่งของคำเรียกลูกชายในภาษาท้องถิ่นก็เป็นได้

ตัวละครที่ 2 “จี้สุ่ย” แม่ของ “เต๋” โดยชื่อนี้มีรากมาจากคำว่า “อาจี้” (阿姊 a ji) ในภาษาจีนฮกเกี้ยน ซึ่งเป็นคำเรียกพี่สาวหรือหญิงสูงวัยที่ใกล้ชิดในบริบทครอบครัว ส่วนคำว่า “สุ่ย” ใช้อักษรจีน “水” (shui) แปลว่า “น้ำ” ซึ่งใน

วัฒนธรรมจีน น้ำเป็นสัญลักษณ์ของความอ่อนโยนและการหล่อเลี้ยงชีวิต ชื่อนี้จึงสามารถตีความได้ว่า “พี่สาวที่อ่อนโยน” หรือ “ผู้หญิงผู้หล่อเลี้ยงครอบครัว” ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทของตัวละครในเรื่องที่เป็นแม่ผู้เสียสละ ดูแลลูกและเป็นศูนย์กลางทางอารมณ์ของครอบครัว

ตัวละครที่ 3 “โก๊หุ้น” พี่ชายของ “เต๋” โดยคำว่า “โก๊” มาจาก “อาโก๊” (阿哥a ge) ซึ่งเป็นคำเรียกพี่ชายในภาษาฮกเกี้ยน โดยเน้นความเคารพและสายสัมพันธ์แบบพี่น้อง ส่วนคำว่า “หุ้น” มาจากอักษรจีน “华” (huá) ซึ่งมีความหมายว่า “รุ่งเรือง” หรือ “จีน” (โดยเฉพาะในบริบทของ “ชาวจีนโพ้นทะเล” 华人 hua ren) ดังนั้นการตั้งชื่อ “โก๊หุ้น” จึงอาจแปลได้ว่า “พี่ชายชาวจีน” หรือ “พี่ชายผู้เป็นตัวแทนของความรุ่งโรจน์ของครอบครัว” สอดคล้องกับภาพของพี่ชายที่ต้องรับผิดชอบครอบครัวตามแนวคิดขงจื๊อที่ยังคงฝังรากในครอบครัวไทยเชื้อสายจีน

2.2 ชื่อสถานที่

สถานที่ที่ปรากฏในซีรีส์แปลรักฉันด้วยใจเธอ สะท้อนรากเหง้าทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของชาวไทยเชื้อสายจีนในภูเก็ต ผ่านการตั้งชื่อที่แฝงด้วยความหมายทางภาษาและประเพณีท้องถิ่น โดยเฉพาะการใช้ภาษาจีนฮกเกี้ยน ซึ่งยังคงปรากฏอย่างเด่นชัดในพื้นที่ชุมชนปัจจุบัน ดังนี้

สถานที่ 1 “南哥福建麵 nan ge fujian mian” (ร้านบะหมี่ฮกเกี้ยนโกหลำ) ชื่อร้านแห่งนี้เป็นทั้งบ้านของตัวละครที่ 1 “เต๋” และเป็นร้านอาหารของแม่เต๋ ซึ่งทำหน้าที่เชื่อมโยง “พื้นที่ส่วนตัว” กับ “พื้นที่ทางวัฒนธรรม” โดยคำว่า “南哥” ประกอบด้วยตัวอักษร “南” (nán) หมายถึง “ทิศใต้” ในซีรีส์นี้ออกเสียงเป็นภาษาฮกเกี้ยนว่า “หลำ” ที่เป็นคำเรียกคนจีนโพ้นทะเลจากภาคใต้ของจีน และ “哥” (ge) ภาษาจีนกลางหมายถึง “พี่ชาย” ซึ่งในภาษาฮกเกี้ยนจะออกเสียงคล้าย “โก๊” สื่อถึงบุคคลผู้เป็นเจ้าของกิจการและมีอาวุโส ส่วนคำว่า “福建麵” (Fujian mian) หมายถึง “บะหมี่ฮกเกี้ยน” ชื่อเมนูอาหารพื้นเมือง และเป็นตัวแทนวัฒนธรรมอาหารการกินของชาวจีนฮกเกี้ยนที่อพยพมาตั้งรกรากในภูเก็ต อีกทั้งการตั้งชื่อร้านด้วยภาษาจีนยังแสดงถึงความภาคภูมิใจในเชื้อสาย และการคงไว้ซึ่งรากทางวัฒนธรรมในพื้นที่สาธารณะด้วย

สถานที่ 2 “定光堂 ding guang tang” (ศาลเจ้าแสงธรรม) ภาษาจีนฮกเกี้ยนออกเสียงว่า “เตงกอง ต๋อง” ศาลเจ้าแห่งนี้เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในตระกูลแซ่ตัน (陈 Chen) ซึ่งใช้เป็นสถานที่ทำพิธีกรรม และจัดกิจกรรมร่วมกันของญาติพี่น้องในตระกูลเดียวกัน โดยคำว่า “堂” (tang) หมายถึงศาลา หรือ ห้องโถง ส่วนคำว่า “定光” (dìng guang) หมายถึงแสงแห่งความมั่นคง หรือ แสงธรรม ซึ่งสื่อถึงคุณธรรม ความสว่าง และพลังคุ้มครอง โดยในซีรีส์นี้ศาลเจ้าแห่งนี้ปรากฏในฉากสำคัญหลายฉาก เช่น ฉากซ้อมการแสดงงิ้วเรื่องกระบี่เย้ยจันทรา (ตอนที่ 1 เวลา14:33-14:34) และฉากความขัดแย้งของตัวละครหลักอย่างพระเอกและนายเอก (ตอนที่ 2 เวลา 23:12-23:15) ทั้งนี้ชาวภูเก็ตมักเรียกศาลเจ้าด้วยคำว่า “อ๊าม” ซึ่งมีรากมาจากภาษาฮกเกี้ยน คำนี้จึงสะท้อนให้เห็นถึงการคงอยู่ของวัฒนธรรมการนับถือเทพเจ้าจีนที่ฝังแน่นอยู่ในวิถีชีวิตของชาวไทยเชื้อสายจีนอย่างมั่นคง

ทั้งนี้ การตั้งชื่อสถานที่ด้วยภาษาจีนฮกเกี้ยนและการเลือกใช้สถานที่ทางวัฒนธรรมในซีรีส์นี้แสดงถึงอัตลักษณ์ทางภาษา และยังตอกย้ำความสัมพันธ์ระหว่างภาษา พื้นที่ และความเป็นจีนในบริบทไทยอย่างแนบแน่น รวมถึงทำให้ผู้ชมได้รับรู้และเข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรมของภูเก็ตในฐานะชุมชนไทยเชื้อสายจีนที่มีชีวิตชีวาอีกด้วย

2.3 การแฝงวัฒนธรรมท้องถิ่นในชื่อตัวละครหลัก

ผลวิจัยพบว่า มีชื่อตัวละครหลัก 2 ชื่อได้สอดแทรกวัฒนธรรมจีนท้องถิ่นภูเก็ตไว้ ดังนี้

ชื่อพระเอก “เต๋” ในภาษาจีนฮกเกี้ยนแปลว่า “น้ำชา” (茶 cha) เป็นหนึ่งในสิ่งจำเป็น 7 อย่างในชีวิตของชาวจีน (开门七件大事 kai men qi jian da shi) ประกอบด้วยฟืน ข้าวสาร น้ำมัน เกลือ ซอส น้ำส้มสายชูและชา เป็นการเปรียบเปรยว่า เมื่อคนเราดำรงชีวิตประจำวัน สิ่งสำคัญพื้นฐานที่ขาดไม่ได้คือ “ของกินของใช้” แสดงถึงวัฒนธรรมการกินอยู่ของชาวจีน ย้ำความสำคัญของปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตแบบวัฒนธรรมจีนดั้งเดิม (พิพิธภัณฑ์ไทหัว, 2568) โดย ชา (茶 cha) เป็นสื่อกลางแสดงถึงความเคารพ การขอโทษ แสดงความกตัญญูและเฉลิมฉลองงานแต่งงาน ชาจีนเป็นสัญญะ เป็นเครื่องดื่มประจำชาติ เป็นรสชาติที่แทรกซึมอยู่ในวิถีตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นวัฒนธรรมที่ผูกติดอยู่กับความเชื่อของชาวจีนอย่างลึกซึ้ง (วงศ์เดือน ภานุวัฒนากูล, 2552)

ชื่อนายเอก “โอ้เอ๋ว” เพี้ยนมาจากภาษาจีนฮกเกี้ยน โอ้เกี้ยว (奧薨ò-giô) เป็นชื่อของวุ้นใสคล้ายเยลลี่ ทำจากเมือกของเมล็ดผลไม้ชนิดหนึ่งเรียกว่า อ้ายอวี้ (愛玉 ai yu) เป็นผลไม้ที่นิยมในไต้หวันและมณฑลฮกเกี้ยนทางตอนใต้ของจีน นิยมรับประทานช่วงฤดูร้อน และเผยแพร่เข้าสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยชาวจีนฮกเกี้ยนที่อพยพจากปีนังมาตั้งถิ่นฐานรวมถึงมาทำงานในภูเก็ต คนขายเจ้าแรกในภูเก็ตชื่อแปะเอ๊ง ขายอยู่ในตรอกสุ่นอุทิศ หรือตรอกแปะหล่าวหนั่ว เมื่อแปะเอ๊งเสียชีวิตไป ก็มีคนสืบทอดขายสืบต่อมาและขายอยู่ที่เดิม (พิพิธภัณฑ์ไทหัวภูเก็ต, 2568)

3. วิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบวัฒนธรรมจีนที่ปรากฏในซีรีส์

ผลวิจัยพบว่า ข้อมูลองค์ประกอบวัฒนธรรมจีนที่ปรากฏในซีรี่ส์หลากหลายมิติ จำแนกตามแนวคิดของ (กาญจนา แก้วเทพ, 2549) ได้ 5 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านค่านิยม วัฒนธรรมจีนที่ปรากฏในด้านค่านิยม 2 ประการ ดังนี้

(1) ค่านิยมรักศักดิ์ศรี ชื่อเสียง กลัวเสียหน้าในวัฒนธรรมจีน “ศักดิ์ศรี” (面子mianzi หน้าตา) และ “ชื่อเสียง” ถือเป็นคุณค่าเชิงวัฒนธรรมที่มีความสำคัญมาก ในกลุ่มชาวจีนโพ้นทะเลมักให้ความสำคัญกับการรักษาหน้าตาและภาพลักษณ์ของตนและครอบครัวต่อสาธารณชน ฉากที่สะท้อนค่านิยมนี้ปรากฏในซีรีส์ (ตอนที่ 1, เวลา 21:00–22:25) ผ่านตัวละคร “จี้สุ่ย” แม่ของเต๋ ซึ่งแสดงความภาคภูมิใจในตัวบุตรชายทั้งสองอย่างเปิดเผย เช่น การกล่าวชื่นชมเมื่อลูกชายผ่านการสอบสัมภาษณ์รอบรับตรง โดยคุยอวดลูกค้าในร้านเมื่อเต๋กลับมาจากการสอบด้วยคำว่า “哎呀！妈妈的两个小英雄回来了” ai ya! mama de liang ge xiao yingxiong hui lai le ฮีโร่น้อยทั้งสองคนของแม่กลับมาแล้ว” หรือการแสดงความยินดีด้วยการติดป้ายประกาศหน้าร้านบะหมี่ว่า “免吃” mian chi กินฟรี ในวันที่ลูกสอบติดเป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นการแสดงออกถึงความรักของผู้เป็นแม่ และเป็นการยืนยันถึงการดำรงไว้ซึ่งศักดิ์ศรีและสถานะทางสังคมของครอบครัว ซึ่งเป็นแนวคิดที่ฝังลึกในวัฒนธรรมจีนมาอย่างยาวนาน

(2) ค่านิยมรักครอบครัว วัฒนธรรมจีนมีพื้นฐานความเชื่อที่หยั่งรากลึกเกี่ยวกับความสำคัญของครอบครัว โดยเฉพาะเรื่องความกตัญญู ความสามัคคี การเสียสละ การแสดงออกซึ่งความรักและความห่วงใยต่อกัน ถือเป็นสิ่งที่ได้รับการส่งเสริมอย่างชัดเจนในวัฒนธรรมจีน โดยซีรีส์ได้

ถ่ายทอดค่านิยมดังกล่าวผ่านความสัมพันธ์ระหว่างตัวละคร “โก๊หุ้น” พี่ชายของเต๋ ซึ่งมีบทบาทในฐานะผู้สนับสนุนหลักของครอบครัว เขาแสดงความเสียสละอย่างชัดเจน โดยการซื้อตั๋วเครื่องบินและเก็บเงินค่าเล่าเรียนให้กับน้องชายด้วยการเปิดบัญชีธนาคารเพื่อให้ “เต๋” เดินทางและไปศึกษาต่อตามความฝัน (ตอนที่ 2, เวลา 02:27–02:51) และในช่วงเวลาสำคัญเมื่อ “เต๋” เปิดเผยความรู้สึกที่มีต่อเพศเดียวกัน “โก๊หุ้น” ก็ให้กำลังใจและแสดงออกถึงความรักที่ไม่มีเงื่อนไข ด้วยความเข้าใจและความอบอุ่นอย่างแท้จริง (ตอนที่ 5, เวลา 34:13–34:35) ภาพสะท้อนนี้แสดงให้เห็นถึงค่านิยมของชาวจีนที่เน้นความมั่นคงของสถาบันครอบครัว การดูแลช่วยเหลือกัน และความเสียสละของสมาชิกในครอบครัว เพื่อความสุขและความก้าวหน้าของคนในตระกูลซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมจีน

3.2 ด้านความเชื่อ วัฒนธรรมจีนที่ปรากฏในด้านความเชื่อ 2 ประการ ดังนี้

(1) **ความเชื่อเรื่องโต๊ะบูชาเทพเจ้าจีนในบ้าน** ชาวจีนโพ้นทะเลที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย ได้นำเอาความเชื่อและวัฒนธรรมทางศาสนาจากจีนแผ่นดินใหญ่มาสืบทอดไว้ในวิถีชีวิตประจำวัน หนึ่งในความเชื่อสำคัญ คือการจัดตั้งโต๊ะบูชาเทพเจ้าจีนภายในบ้าน ซึ่งทำหน้าที่เป็นศูนย์รวมจิตใจ ที่พึ่งทางจิตวิญญาณ และเป็นพื้นที่แสดงออกถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ในซีรีส์นี้ปรากฏภาพโต๊ะบูชาภายในบ้านประดิษฐานรูปเคารพเทพเจ้ากวนอู ซึ่งเป็นเทพเจ้าเชิงสัญลักษณ์ของความซื่อสัตย์และมีคุณธรรมอันสูงส่งตามความเชื่อในวัฒนธรรมจีน (พิพิธภัณฑ์ไทหัว, 2568) โดยแม่ของเต๋ ซึ่งมีอาชีพขายบะหมี่ฮกเกี้ยน ได้บูชาเทพเจ้ากวนอูเพื่อขอพรให้กิจการค้าขายดำเนินไปอย่างราบรื่นและประสบความสำเร็จ แสดงให้เห็นว่าโต๊ะบูชาเทพเจ้าจีนในบ้านไม่ใช่เพียงสิ่งของที่ใช้ประกอบพิธีกรรม แต่ยังถือเป็นวัตถุทางวัฒนธรรมที่มีความหมายทางสังคม และวัฒนธรรมแฝงอยู่ด้วย

(2) **ความเชื่อเรื่องโชคลางในชีวิตประจำวัน** ชาวจีนโพ้นทะเลที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยรักษาความเชื่อเรื่องโชคลางสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ และแสดงออกผ่านการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ในซีรีส์นี้มีฉากที่แม่ของเต๋พูดว่า “วันนี้เริ่มเดินเมื่อไรให้ก้าวท้าวซ้ายก่อนเลย จะได้เฮงเฮง รับพลังบวก เสริมความมั่นใจนะลูก” (ตอนที่ 1, 45:57–46:18) สิ่งนี้แม้จะเป็นเรื่องเล็กน้อย แต่สะท้อนระบบความเชื่อแบบพื้นบ้าน (folk belief) ที่ฝังรากลึกอยู่ในวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีน การเลือก “ก้าวเท้าซ้าย” เป็นพฤติกรรมเชิงรูปธรรมและมีความหมายเชิงสัญลักษณ์ที่สำคัญ เป็นความเชื่อในระดับครัวเรือน และส่งต่อข้ามรุ่นจากผู้เป็นแม่สู่ลูก ในขณะที่พี่ชายของเต๋แสดงความเชื่อว่ามะพร้าวเป็นสิ่งที่นำโชคดี โดยบอกเต๋ว่า “เต๋ เต๋ กูรู้ว่ามึงไม่ชอบกินเว้ย แต่เอาหน่อย มะพร้าวเนี่ยมันสิริมงคล” (ตอนที่ 1, 46:46–47:05) ตามความเชื่อของไทยและจีน (ยศ สันตะสมบัติ, 2551) น้ำมะพร้าวถือเป็นของมงคลที่มีความบริสุทธิ์ เย็น และสะอาดตามความเชื่อดั้งเดิมของชาวจีน มักนำไปใช้ในการไหว้เทพเจ้าไหว้บรรพบุรุษ หรือในเทศกาลสำคัญต่าง ๆ เช่น วันสารทจีน วันตรุษจีน และหลังจากการบูชา สมาชิกในครอบครัวจะนำมาดื่มเพื่อรับพรแห่งความเป็นสิริมงคล เชื่อว่าจะช่วยชำระล้างสิ่งไม่ดีออกจากร่างกายและจิตใจ นำความสุขสวัสดีและความสงบมาสู่ชีวิต

3.3 ด้านสถาปัตยกรรม ผู้วิจัยพบวัฒนธรรมจีนที่ปรากฏในด้านสถาปัตยกรรม 2 สิ่ง ดังนี้

(1) **อาคารแบบชิโน-โปรตุกีส (Sino-Portuguese)** ซีรีส์นี้เล่าเรื่องราวชีวิตของเด็กหนุ่มสองคนซึ่งเติบโตในจังหวัดภูเก็ต และทีมงานเลือก

ใช้จังหวัดภูเก็ตเป็นสถานที่ถ่ายทำหลัก ในอดีตภูเก็ตเคยเป็นเมืองท่าสำคัญทางตะวันตกของแหลมมลายู มีการติดต่อค้าขายกับชาวจีนโพ้นทะเล โดยเฉพาะกลุ่มที่เดินทางมาจากสิงคโปร์ ปีนัง ครั้งหนึ่งเคยตกเป็นอาณานิคมของโปรตุเกสและฮอลันดา ทำให้มีชาวตะวันตกแถบนี้เดินทางเข้ามามากมาย ภูเก็ตจึงเติบโตเป็นชุมชนขนาดใหญ่ที่มีความเจริญรุ่งเรือง ซึ่งอาคารเก่าแก่ที่เรียงรายในตัวเมืองภูเก็ตเป็นสิ่งยืนยันความเจริญรุ่งเรืองทางวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี โดยตึกเก่าเหล่านี้มีอายุกว่าร้อยปีแล้ว (พิพิธภัณฑ์ไทหัว, 2568) ซึ่งส่วนใหญ่ฉากในซีรีส์นี้เป็นอาคารที่มีลักษณะทางสถาปัตยกรรมเอกลักษณ์โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ที่เรียกว่า “ชิโน-โปรตุกีส” โดย “ชิโน Sino” แปลว่าจีน และชิโน-โปรตุกีสก็คือการผสมผสานระหว่างศิลปะตะวันออกและตะวันตก โดยเป็นอาคารชั้นเดียวหรือสองชั้น มีส่วนลึกมากกว่าส่วนกว้างและไม่สูงนัก กระเบื้องหลังคา ตลอดจนประตู หน้าต่างไม้ฉลุลาย และรายละเอียดต่าง ๆ สะท้อนการผสมผสานทางศิลปะระหว่างยุโรปและจีนนั่นเอง (ฐิติคุณ เพ็ชรกิจ และคณะ, 2563)

(2) ศาลเจ้าจีน (อ๊าม) อีกหนึ่งองค์ประกอบสำคัญที่ปรากฏในซีรีส์นี้คือ “ศาลเจ้าจีน” หรือที่ชาวภูเก็ตเรียกว่า “อ๊าม” โดยเฉพาะศาลเจ้าแสงธรรม (定光堂 ding guang tang) ซึ่งทำหน้าที่เป็นศาลเจ้าประจำตระกูลแซ่ตันของครอบครัวเต๋ ศาลเจ้าในบริบทนี้ไม่เพียงเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมและบูชาเทพเจ้าตามคติจีนเท่านั้น หากยังเป็นพื้นที่ทางวัฒนธรรมและพื้นที่ทางสังคมที่มีบทบาทสำคัญในการธำรงอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ (ปัทมาสน์ พิณนุกูล และคณะ, 2564) และความเป็นจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ต ศาลเจ้ากลายเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความเชื่อ ประวัติศาสตร์ครอบครัว และความสัมพันธ์ภายในชุมชน โดยเฉพาะในบริบทของการรวมตัวกันในเทศกาลต่างๆ เช่น เทศกาลกินเจ เทศกาลเก็บกระจาดไหว้เจ้าตามประเพณีเป็นสถานที่บอกลาเจ้า เมื่อต้องไปอยู่แดนไกลหรือจากท้องถิ่นที่อยู่ไปที่อื่น ซึ่งเน้นการแสดงออกถึงความสามัคคี ความเคารพต่อบรรพบุรุษ และการปฏิบัติร่วมกันตามขนบธรรมเนียมดั้งเดิม

3.4 ด้านการแต่งกาย พบวัฒนธรรมจีนที่ปรากฏในด้านการแต่งกาย ดังนี้

ในซีรีส์นี้ปรากฏภาพสะท้อนของพหุวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต โดยเฉพาะผ่านการแต่งกายของตัวละคร “จี้สุ่ย” (แม่ของเต๋) ซึ่งสวมใส่ชุดบาบ๋า–ย่าหยา อันเป็นการแต่งกายที่มีรากฐานจากกลุ่มชาติพันธุ์ลูกผสมระหว่างชาวจีนโพ้นทะเลกับชาวพื้นถิ่นในภูมิภาคคาบสมุทรมลายู โดยบุตรชายจะเรียกว่า “บาบ๋า” และบุตรสาวเรียกว่า “ย่าหยา” (วิกรม กรุงแก้ว, 2563) ชุดที่ปรากฏในซีรีส์เป็นแบบเคบาย่า รินดา (Kebaya Renda) ซึ่งมีลักษณะเป็นเสื้อแขนยาว ผ้าค่อนข้างบางและพลิ้วไหว สวมใส่สบาย เหมาะกับสภาพอากาศร้อนชื้นของภูเก็ต เสื้อจะตกแต่งด้วยลวดลายลูกไม้ฉลุที่บริเวณสาบเสื้อ ปลายแขน และชายเสื้อ ลวดลายส่วนใหญ่จะเป็นลายดอกไม้ที่สะท้อนสุนทรียศาสตร์แบบตะวันออก ส่วนรูปทรงเสื้อเย็บอย่างหลวม ไม่เข้ารูปนัก เป็นลักษณะร่วมของการแต่งกายที่ได้รับอิทธิพลจากทั้งวัฒนธรรมจีน มลายู และไทย เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนของการผสมผสานทางวัฒนธรรม เป็นผลผลิตของการแลกเปลี่ยนและอยู่ร่วมกันของกลุ่มชาติพันธุ์ในอดีต และเป็นสัญลักษณ์ของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเฉพาะตัวของชาวภูเก็ต

3.5 ด้านอาหาร พบวัฒนธรรมจีนที่ปรากฏในด้านอาหาร 2 ประเภท ดังนี้

(1) บะหมี่ฮกเกี้ยน (福建麵 fujian mian) จี้สุ่ย (แม่ของเต๋) เปิดร้านขายบะหมี่ฮกเกี้ยน ซึ่งเป็นอาหารพื้นเมืองของชาวภูเก็ตเชื้อสายจีนฮกเกี้ยน บะหมี่ฮกเกี้ยนมีลักษณะเส้นกลมใหญ่ สีเหลือง นิยมผัดกับหมู กุ้ง ปลาหมึก และ

ลูกชิ้น ในซีรีส์นี้ปรากฏบะหมี่ฮกเกี้ยนในหลายฉากด้วยกัน เช่น ฉากในวัยเด็กที่ “เต๋” ชวนเพื่อน ๆ มาดูละครเรื่องกระบี่เย้ยจันทราที่บ้านแล้วก็ทานบะหมี่ฮกเกี้ยนไปด้วย อีกทั้งยังมีฉากที่ “โอ้เอ๋ว” มาติวหนังสือที่บ้านของเต๋ (ตอนที่ 2 เวลา 23:15-23:31) แล้วสองคนก็ทานบะหมี่ฮกเกี้ยนด้วยกัน อาหารจีนฮกเกี้ยนที่ปรากฏในซีรีส์ผ่านร้านบะหมี่ฮกเกี้ยน (南哥福建麵 nan ge fujian mian) ได้สะท้อนวัฒนธรรมการค้าขายอาหารท้องถิ่นของชาวจีนโพ้นทะเลในภูเก็ต ซึ่งการนำอาหารท้องถิ่นมาใช้ประกอบการเล่าเรื่องในซีรีส์เช่นนี้ช่วยให้ผู้ชมสัมผัสถึงวัฒนธรรมพหุสังคมของภูเก็ตได้อย่างชัดเจน

(2) โอ้เอ๋ว (爱玉ai yu) โอ้เอ๋วเป็นขนมหวานท้องถิ่นของภูเก็ต ทำจากวุ้นใสของเมล็ดโอ้เอ๋วในน้ำเชื่อมมักเสิร์ฟเป็นน้ำแข็งใสพร้อมถั่วแดงและเฉาก๊วย ในซีรีส์ปรากฏฉากที่กลุ่มเพื่อนของ “เต๋” และ “โอ้เอ๋ว” ไปทานขนมหวานโอ้เอ๋วหลังสอบเสร็จ (ตอนที่ 1 เวลา 14:38-14:39) โอ้เอ๋วเป็นอาหารที่ได้รับอิทธิพลจากชาวจีนฮกเกี้ยนและกลายเป็นสัญลักษณ์ของภูเก็ต (จารุณี คงกุล, 2561) ที่นักท่องเที่ยวต้องลองเมื่อมาเยือน ซึ่งผู้ประพันธ์บทซีรีส์ได้นำขนมหวานที่ขึ้นชื่อของเมืองภูเก็ตนำเสนอผ่านเนื้อเรื่องได้อย่างลงตัว ทำให้ผู้ชมเข้าถึงเนื้อเรื่องว่าเกิดขึ้นที่จังหวัดภูเก็ตจริง ๆ ซีรีส์แปลรักฉันด้วยใจเธอ สะท้อนอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของภูเก็ตผ่านองค์ประกอบวัฒนธรรมทั้ง 5 ด้านอย่างลงตัว สิ่งเหล่านี้ช่วยให้ผู้ชมเข้าใจวัฒนธรรมพหุสังคมของภูเก็ตได้อย่างลึกซึ้ง และเห็นถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

4. ผลการสัมภาษณ์

ผลการสัมภาษณ์มุมมองและความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอตามโครงสร้างแบบสัมภาษณ์ เป็น 2 ประเด็น ดังนี้

4.1 มุมมองและความคิดเห็นจากผู้ที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ โดยกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้ให้สัมภาษณ์ 10 คน แบ่งเป็นทีมงานผู้ผลิตซีรีส์ 2 คน ผู้มีบทบาทในพื้นที่พหุวัฒนธรรม 4 คน คนไทยเชื้อสายจีน 2 คน และครูสอนภาษาจีน 2 คน ซึ่งทั้งหมดเป็นคนไทย มีทั้งชายและหญิง มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับภาษา วัฒนธรรม และพื้นที่จังหวัดภูเก็ตอย่างหลากหลาย

2) ความรู้เกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมจีนในภูเก็ต ผลสัมภาษณ์วิเคราะห์ได้ 5 ด้าน ดังนี้ (1) ความรู้ด้านประวัติความเป็นมาจังหวัดภูเก็ต ผู้ให้ข้อมูลระบุว่าชาวจีนฮกเกี้ยนอพยพเข้ามาภูเก็ตตั้งแต่ศตวรรษที่ 19 ด้วยเหตุผลด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการทำเหมืองแร่ สร้างชุมชน วัด โรงเรียนจีน พิพิธภัณฑ์ภูเก็ตไทยหัวเป็นแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดประวัติศาสตร์สำคัญของชาวจีนโพ้นทะเลในภูเก็ต (2) ความรู้ด้านวัฒนธรรมและประเพณี วิถีชีวิตของชาวจีนในภูเก็ตมีความใกล้เคียงกับกลุ่มเปรานากันในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ปีนัง มะละกา สิงคโปร์ โดยเฉพาะด้านอาหาร การแต่งกาย และประเพณีกินเจ ซึ่งมีความโดดเด่นเฉพาะถิ่น (3) ความรู้เกี่ยวกับชุมชนชาวจีน ชาวจีนภูเก็ตยังคงยึดโยงกับรากวัฒนธรรมผ่านวิถีชีวิต เช่น การส่งบุตรหลานไปเรียนปีนัง การติดป้ายแสดงถิ่นกำเนิดในต้นตระกูล เช่น เมืองฝูเจี้ยน เมืองฉงอู๋ ฉางเล่อ ฯลฯ ก่อนทางเข้าบ้าน เพื่อรักษาความทรงจำและความภาคภูมิใจในเชื้อสาย (4) ความรู้เกี่ยวกับภาษาจีนท้องถิ่น เช่น ภาษาฮกเกี้ยนยังคงถูกใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะในหมู่ผู้สูงอายุจนกลายเป็นภาษาชุมชน ทั้งในบริบทครัวเรือน ศาสนา และร้านค้าตลาด แม้การใช้ภาษาฮกเกี้ยนจะลดลงในคนรุ่นใหม่ แต่ยังคงสื่อถึงอัตลักษณ์วัฒนธรรมท้องถิ่น (5) ความรู้ด้านอื่น ๆ เช่น สถาปัตยกรรม

อาคารแบบชิโน-โปรตุกีส และศาลเจ้าหรืออ๊ามในภูเก็ตที่เป็นสถานที่ทางศาสนา และเป็นศูนย์กลางของชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีนในการพบปะ นัดพบ ทำกิจกรรมประกอบพิธีกรรมทางวัฒนธรรม เป็นพื้นที่ที่มีการใช้ภาษาจีนกลาง ภาษาถิ่นอย่างต่อเนื่อง สิ่งเหล่านี้สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างภาษา พิธีกรรม และพื้นที่ทางวัฒนธรรมที่ร่วมกันสร้างอัตลักษณ์จีนไทยอย่างแนบแน่น

3) ความคิดเห็นต่อซีรีส์แปลรักฉันด้วยใจเธอ จำแนกเป็น 2 ด้าน คือจุดเด่นและข้อเสนอแนะ ดังนี้ (1) จุดเด่นของซีรีส์ คือซีรีส์ได้ถ่ายทอดวัฒนธรรมจีนของคนภูเก็ตได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะฉากที่เล่นละครจีนในโรงเรียนซึ่งไปจัดในอ๊าม หรือฉากที่ต้องไปลาศาลเจ้าเพื่อไปเรียนต่างถิ่น พิธีกรรม และโรงเรียนจีน ฯลฯ เหล่านี้สะท้อนวิถีชีวิตจริงของคนในพื้นที่ และช่วยกระตุ้น สร้างแรงบันดาลใจให้คนจีนโดยเฉพาะวัยรุ่นอยากมาเที่ยวมาตามรอยซีรีส์ ทำให้เกิดความสนใจต่อวัฒนธรรมจีนในภูเก็ตมากขึ้น (2) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อผู้จัดคือ ควรเพิ่มการนำเสนอเรื่องราวประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอื่น ๆ เช่น ประวัติการต่อสู้ป้องกันเมืองของท้าวเทพกษัตรีย์ท้าวศรีสุนทร รวมถึงประเพณีการกินเจ ซึ่งเป็นเทศกาลสำคัญที่มีสืบทอดมายาวนานจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตคนภูเก็ตแทบแยกไม่ออกเพิ่มเข้าไปจะทำให้เกิดภาพสะท้อนอัตลักษณ์วัฒนธรรมของภูเก็ตได้อย่างลึกซึ้ง

4.2 มุมมองด้านข้อมูลพื้นหลังเกี่ยวกับการผลิต เขียนบทซีรีส์

ผลการวิจัย พบว่าการเลือกจังหวัดภูเก็ตเป็นสถานที่ถ่ายทำมีพื้นฐานจากการศึกษาค้นคว้าเชิงพื้นที่ ทั้งด้านวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และบริบทสังคม ทีมงานตระหนักถึงความโดดเด่นด้านพหุวัฒนธรรมของภูเก็ต และตั้งใจสื่อสารอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์จีนผ่านวิธีการต่าง ๆ ดังนี้ (1) การออกแบบตัวละคร โดยตัวละครหลักในเรื่องถูกออกแบบให้มีมิติและพัฒนาการ เช่น เต๋ ผู้แบกรับความคาดหวังจากครอบครัวคนจีน และโอ้เอ๋ว ผู้ค้นหาตัวตนในสังคมหลากวัฒนธรรม การตั้งชื่อตัวละครและบุคลิกต่าง ๆ สื่อถึงการต่อรองระหว่างรากเหง้าและอัตลักษณ์ร่วมสมัย (2) การสะท้อนอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธ์จีนในภูเก็ต การที่ทีมงานสอดแทรกวัฒนธรรมจีนในภูเก็ตเข้าไปไว้ในซีรี่ส์ไม่ได้เป็นเพียงฉากประกอบ แต่เป็นเส้นเรื่อง เป็นหัวใจของเรื่องราว เช่น การไหว้เจ้า การลาศาลเมื่อต้องไปอยู่แดนไกล การแสดงงิ้วในโรงเรียน ซึ่งถูกนำเสนอให้เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญในชีวิตของตัวละครหลัก (3) การใช้ภาษาที่หลากหลาย ทีมงานให้ข้อมูลว่าเจตนาให้ภาษาที่ใช้ในซีรี่ส์เป็นมากกว่า เครื่องมือสื่อสาร คือใช้เป็นสัญลักษณ์แห่งตัวตนและพาหะของวัฒนธรรมโดยเฉพาะ เช่น ภาษาฮกเกี้ยนในบทสนทนาระหว่างผู้สูงวัยตามศาลเจ้า (อ๊าม) ภาษาจีนกลางในบริบทการศึกษา โรงเรียนกวดวิชา การใช้ในโรงเรียน และภาษาไทยในชีวิตประจำวัน สิ่งเหล่านี้สะท้อนอัตลักษณ์แบบลูกผสม และความหลากหลายทางภาษาในจังหวัดภูเก็ต (4) การใช้ชีวิตประจำวันเป็นพื้นที่วางอัตลักษณ์ เช่น ฉากในครัวที่พูดถึงอาหารจีนภูเก็ต ด้วยภาษาฮกเกี้ยน ฉากในโรงเรียนที่นักเรียนต้องแต่งชุดงิ้วเล่นละคร ชุดพื้นเมืองบาบ๋าย่าหยาเพื่อร่วมงานเทศกาลในท้องถิ่น หรือแม้กระทั่งฉากที่ตัวละครพูดถึงความฝันที่จะไปเรียนปีนังแทนกรุงเทพฯ เพราะรู้สึกใกล้ชิดทางวัฒนธรรมมากกว่า ฉากเหล่านี้เป็นวัจนปฏิบัติที่ยืนยันว่า “ความเป็นจีน” มิใช่สิ่งสืบทอดทางสายเลือด แต่เป็นสิ่งที่ถูกกระทำซ้ำ ผ่านภาษา พิธีกรรม และปฏิสัมพันธ์ในสังคม

การอภิปรายผล

อภิปรายได้ 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. มิติเชิงวัจนปฏิบัติภาษาจีน (The pragmatic Dimensions of Chinese Language) ซีรีส์แปลรักฉันด้วยใจเธอสะท้อนวัจนปฏิบัติภาษาจีน ผ่าน 3 มิติหลัก ได้แก่ ภาษาพูด (口语) ภาษาเขียน (书面语) และภาษาถิ่นฮกเกี้ยน (福建话) ซึ่งล้วนมีบทบาทสำคัญในการสะท้อนบริบททางวัฒนธรรมและการสร้างอัตลักษณ์ของชาวไทยเชื้อสายจีนในภูเก็ต เช่น การใช้วลี “可以吗？可以！ (ได้ไหม? ได้!) ซึ่งแม้จะเป็นเพียงประโยคง่าย ๆ ในภาษาจีนกลาง แต่มีการใช้ซ้ำอย่างสม่ำเสมอดังปรากฏในซีรีส์เพื่อสร้างลักษณะเฉพาะของตัวละครพระเอกนายเอกและยังสื่อถึงความใกล้ชิด ความยินยอม และความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น ส่วนการเลือกใช้สำนวนภาษาจีนกลางในซีรีส์ซึ่งเป็นการสะท้อนถึงลักษณะเฉพาะของวัจนปฏิบัติในสังคมจีน ซึ่งมักมีลักษณะเป็นคติพจน์หรือถ้อยคำเปรียบเปรย เช่น คำว่า 入拾地芥 ที่สื่อความหมายเชิงคุณค่าและประสบการณ์ร่วมในสังคมจีน การแสดงอารมณ์อย่างคำว่า 帮倒忙、不识抬举 หรือการตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยใช้วลีจีนที่มีความหมายลึกซึ้ง

นอกจากนี้ ชื่อของตัวละครหลักในเรื่องยังสะท้อนถึงการใช้ภาษาจีนฮกเกี้ยนอย่างมีเจตนา เช่นชื่อพระเอก “เต่茶 ชื่อนายเอก “โอ้เอ๋ว ชื่อแม่พระเอก “จี้สุ่ย姨水 ชื่อพี่ชายพระเอก “โกหุ้น南哥 รวมถึงการตั้งชื่อร้านอาหารจีน ร้านบะหมี่ฮกเกี้ยน (南哥福建麵) การเรียกชื่อขนมท้องถิ่น เช่น “โอ้เอ๋ว愛玉” ตลอดจนการเรียกตำแหน่งทางครอบครัว เช่น แม่ พี่ชาย น้องสาว ล้วนมีความสำคัญเชิงวัจนปฏิบัติในการแสดงสถานะ บทบาท และความสัมพันธ์ทางสังคมภายในครอบครัว สอดคล้องกับ อาภาภรณ์ วงลักษณ์ และคณะ (2562) ที่ชี้ว่า “ภาษาเป็นเครื่องมือในการเจรจา อัตลักษณ์ในบริบททางสังคมและอำนาจ” ฉะนั้นการเลือกใช้ภาษาถิ่นหรือภาษารูปแบบเฉพาะ เป็นการประกาศอัตลักษณ์ของผู้พูดและกลุ่มวัฒนธรรมของตนเป็นกลไกทางภาษาที่สร้างความไว้วางใจ ความใกล้ชิด และความภาคภูมิใจในรากเหง้าของตน ซึ่งเป็นหนึ่งในลักษณะของอัตลักษณ์วัจนปฏิบัติ (pragmatic identity) ที่ส่งผลต่อทั้งมิติทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และครอบครัวในบริบทท้องถิ่น

ภายใต้บริบทการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมจีน–ไทย ซีรีส์แปลรักฉันด้วยใจเธอแสดงให้เห็นถึงการผสมผสานระหว่างภาษาจีนกลาง ภาษาถิ่นฮกเกี้ยน และภาษาไทยในระดับที่ลึกซึ้ง โดยเฉพาะผ่านการตั้งชื่อร้านค้า สถานที่ศาลเจ้า ชื่อตัวละคร และคำพูดที่สัมพันธ์กับวัฒนธรรมท้องถิ่นในจังหวัดภูเก็ตได้อย่างชัดเจน ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของ Zhang, H.L. (2007) และ Dechrach, N. (2019) ซึ่งได้เสนอองค์ประกอบของความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมไว้ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ (Knowledge) ซึ่งครอบคลุมความรู้เกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมของอีกฝ่าย เช่น ความเข้าใจในระบบภาษาวัจนปฏิบัติ และค่านิยมวัฒนธรรมจีน 2) ด้านความตระหนักรู้ (Awareness) การมีสำนึกต่อความแตกต่างทางภาษาและวัฒนธรรม และสามารถปรับตนได้อย่างเหมาะสมในบริบทต่าง ๆ 3) ด้านสมรรถนะ (Competence) มีความสามารถในการใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตามสถานการณ์ ไม่ว่าจะเป็นการฟัง พูด อ่าน เขียน ตลอดจนการตีความความหมายที่ซ่อนอยู่ในภาษาและวัฒนธรรม นั้น ๆ ทั้งนี้ ลักษณะการใช้ภาษาผสมผสานหลายรูปแบบในซีรีส์นี้ช่วยให้ผู้ชมได้รับความเข้าใจในบริบทวัฒนธรรมจีนในประเทศไทยในระดับลึก และสามารถเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของตนเองได้อย่างเป็นธรรมชาติ ส่งผลให้เกิดการเปิดรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมอย่างมีนัยสำคัญ

2. มิติเชิงอวัจนปฏิบัติด้านองค์ประกอบวัฒนธรรมจีน (Non-verbal Dimensions of Chinese Cultural Elements)

ซีรีส์แปลรักฉันด้วยใจเธอสะท้อนองค์ประกอบวัฒนธรรมจีน 5 มิติ ตามแนวคิดของ (กาญจนา แก้วเทพ, 2549) ได้แก่ ค่านิยม ความเชื่อ สถาปัตยกรรม การแต่งกาย และอาหาร ซึ่งแต่ละมิติทำหน้าที่เป็น “ระบบสัญลักษณ์” (symbolic system) ที่แสดงออกถึงอัตลักษณ์ความเชื่อและประสบการณ์ร่วมของชุมชนไทยเชื้อสายจีนในภูเก็ต โดยสื่อผ่านภาพ บริบท วัตถุและพฤติกรรมในเรื่องอย่างมีนัยสำคัญ ตามลำดับดังนี้

1) ค่านิยม (Values) สิ่งที่บุคคลหรือสังคมยึดถือเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจและกำหนดการกระทำของตนเอง เช่น การเคารพผู้อาวุโส ความขยันขันแข็ง (Samovar Porter & McDaniel, 2010) หนึ่งในค่านิยมอันดับต้นของวัฒนธรรมจีน คือ ให้ความสำคัญกับครอบครัว (filial piety) และการรักษาหน้า (mianzi) ซึ่งปรากฏผ่านความสัมพันธ์ของตัวละครหลักอย่างชัดเจน นั่นคือแม่ของเต๋ (จี้สุ่ย) แสดงความภูมิใจในความสำเร็จของลูกชายต่อสาธารณะ และจัดงานฉลองเพื่อแสดงความสำเร็จของลูกทั้งตอนสอบติดและตอนเรียนจบรับปริญญา เช่น ฉากที่ตัวละครผู้เป็นแม่อวดความสำเร็จของลูกชายต่อแขกในร้าน และแจกของกินฟรี (免吃) เป็นการ “คืนหน้า” แก่ครอบครัว สร้างความชอบธรรมและความภาคภูมิใจผ่านพฤติกรรมที่มิใช่การพูดโดยตรง สะท้อนถึงค่านิยมการรักศักดิ์ศรีและกลัวเสียหน้า เป็นค่านิยมที่ฝังรากลึกในวัฒนธรรมจีน รวมถึงค่านิยมรักครอบครัว ที่เน้นความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นในครอบครัว เช่น พี่ชายของเต๋ (โก๊หุ้น) ที่ช่วยเหลือและให้กำลังใจเต๋ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความรักเพศเดียวกัน หรือสนับสนุนน้องโดยการซื้อตั๋วเครื่องบินให้ เมื่อต้องไปสอบและไปเรียนกรุงเทพฯ รวมถึงแม่ที่แสดงความภาคภูมิใจในตัวลูก โดยการซื้อเสื้อใหม่และเขียนภาษาจีนติดไว้ข้างฝาว่า (儿子妈妈为你骄傲 ลูกชาย แม่ภูมิใจในตัวหนู) สะท้อนถึงค่านิยมการรักครอบครัวและการเสียสละเพื่อคนในตระกูล ซึ่งตัวละครในซีรีส์ได้รับการออกแบบให้สะท้อนอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมจีนในภูเก็ตไว้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับแนวคิดของ Hofstede (2001) ที่ชี้ว่าวัฒนธรรมจีนอยู่ภายใต้ลักษณะ collectivism คือให้ความสำคัญกับกลุ่มครอบครัว และหน้าตาทางสังคมมากกว่าความต้องการส่วนตน

2) ความเชื่อ (Beliefs) การแสดงออกทางความเชื่อเป็นลักษณะเฉพาะที่แสดงถึงความเป็นตัวตน ความเป็นกลุ่มชน หรือชาติพันธุ์ของบุคคลหรือกลุ่มคนที่มาจากรากฐานวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมในอดีตและสืบทอดต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน โดยแสดงออกทั้งลักษณะที่จับต้องได้ เช่น รูปเคารพ องค์ประกอบต่างๆ และจับต้องไม่ได้ เช่น ความเชื่อ พิธีกรรม (อินทิรา พงษ์นาค และศุภกรณ์ ดิษฐพันธุ์, 2558) ในซีรีส์ยังคงรักษาความเชื่อในการบูชาเทพเจ้า เช่น การตั้งโต๊ะพระบูชาเทพเจ้ากวนอูในบ้าน และเป็นร้านบะหมี่ฮกเกี้ยนของแม่ เพื่อความเป็นสิริมงคลและความเจริญรุ่งเรือง รวมถึงความเชื่อเรื่องโชคลางซึ่งยังคงปรากฏในชีวิตประจำวัน เช่น การก้าวเท้าซ้ายเพื่อเสริมความมั่นใจ ในวันที่เต๋ต้องเดินทางไปสอบ และการดื่มน้ำมะพร้าวหลังไหว้เจ้า ในวันที่แม่และพี่ชายพาเต๋ไหว้เพื่อขอความเป็นสิริมงคลก่อนเดินทางไปสอบ สิ่งเหล่านี้สะท้อนถึงการผสมผสานวัฒนธรรมจีนและไทยอย่างแนบแน่น ซีรีส์ยังใช้การเล่าเรื่องที่เน้นการนำเสนอประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตท้องถิ่นของชาวภูเก็ตทำให้ผู้ชมเข้าใจวัฒนธรรมจีนในภูเก็ตได้อย่างลึกซึ้ง (อาภาภรณ์ วงศ์ลักษณพันธ์ และคณะ, 2562)

3) สถาปัตยกรรม (Architecture) ด้วยซีรีส์แปลรักฉันด้วยใจเธอ ถ่ายทำในจังหวัดภูเก็ต

ซึ่งมีสถาปัตยกรรมที่เป็นเอกลักษณ์สะท้อนถึงการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมจีนและยุโรปมายาวนาน มีบทบาทสำคัญในการเน้นย้ำอัตลักษณ์จีนในพื้นที่ โดยภาพอาคารแบบชิโน–โปรตุกีส (Sino-Protuguse) ในภูเก็ตจะมีลักษณะเป็นบ้านไม้สองชั้นที่มีโถงกลางสำหรับรวมญาติ และมีพื้นที่บูชาเทพเจ้าจีนในบ้าน ซึ่งสะท้อน โครงสร้างครอบครัวแบบจีนดั้งเดิม ตามแนวคิดของ (นิลมล ขมหวาน, 2557) พื้นที่ทางกายภาพไม่ได้เป็นเพียงที่อยู่อาศัย แต่เป็นพื้นที่ที่ถูก “สื่อความหมาย” ซึ่งอาคารแบบชิโน-โปรตุกีสและศาลเจ้าในซีรีส์เป็นสัญลักษณ์ของการดำรงอยู่ของชาวจีนในภูเก็ต และเป็นเครื่องมือสร้างความทรงจำร่วม (collective memory) ทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังมีสถาปัตยกรรมของศาลเจ้า (อ๊าม) ซึ่งเป็นสถานที่สำคัญในการประกอบพิธีกรรมและสักการะเทพเจ้า เช่น ศาลเจ้าแสงธรรม (定光堂) ซึ่งเป็นศาลเจ้าประจำตระกูลของเต๋ สะท้อนถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรมจีนที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ โดยซีรีส์นี้สร้างบรรยากาศที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมจีนในภูเก็ตผ่านสถานที่ต่าง ๆ โดย สถาปัตยกรรมเหล่านี้นอกจากจะคงคุณค่าด้านกายภาพแล้ว ยังเป็นพื้นที่วัฒนธรรม (produced space) ที่สะท้อนอัตลักษณ์เชิงประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ และถูกจัดวางตามแบบแผนวัฒนธรรม เช่น การมีศาลเจ้าหรือมุมไหว้บูชาในบ้านเป็นการ “ตั้งพื้นที่ความทรงจำ” ที่ตอกย้ำความเป็นจีนในชีวิตประจำวัน ไว้ด้วยอย่างลงตัว (กาญจนา แก้วเทพ, 2549)

4) การแต่งกาย (Dress) การแต่งกายที่ปรากฏในซีรีส์ โดยเฉพาะชุดบาบ๋า–ย่าหยา (Kebaya) ที่ตัวละคร “จี้สุ่ย” สวมใส่ นอกจากจะเป็นเครื่องนุ่งห่มที่มีลักษณะเฉพาะในท้องถิ่นภูเก็ตแล้วยังเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดและรักษามรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มลูกผสมที่มีเชื้อสายจีนที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานในคาบสมุทรมลายูและหมู่เกาะอินโดนีเซีย และมีวัฒนธรรมผสมผสานกับวัฒนธรรมท้องถิ่นภูเก็ต (ชาวเบอรานากัน) ซึ่งประกอบด้วยชาติพันธุ์จีน มลายู และไทยที่หลอมรวมกันอย่างกลมกลืน ดังนั้น ชุดบาบ๋า–ย่าหยาในบริบทนี้จึงเป็นการแสดงออกถึงอัตลักษณ์ ความทรงจำ และความภูมิใจในรากเหง้าของตน โดยผ่าน “เครื่องแต่งกาย” สะท้อนถึงการแสดงออกถึงบทบาทของตนในฐานะ “ผู้หญิงจีนภูเก็ต” ที่มีหน้าที่สืบสานและธำรงไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมของชุมชน การแต่งกายในลักษณะนี้จึงกลายเป็นอวัจนปฏิบัติรูปแบบหนึ่ง (non-verbal practice) ที่ช่วยเชื่อมโยงอดีตเข้ากับปัจจุบัน และหล่อหลอมอัตลักษณ์ของผู้คนในพื้นที่ให้ยังคงมีความต่อเนื่อง รวมถึงเป็นการแสดงตัวตนและความเป็นเจ้าของพื้นที่ของคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ต (ยศสัน ตะสมบัติ, 2551)

5) อาหาร (Food) ในซีรีส์ปรากฏอาหารท้องถิ่นที่ภูเก็ตที่เป็นอัตลักษณ์เด่นชัด ไม่ว่าจะเป็น บะหมี่ฮกเกี้ยน ขนมหวานโอ้เอ๋ว เป็นการสะท้อนวัฒนธรรมผ่านประสาทสัมผัสทั้งรสชาติ กลิ่น สี และวิธีการบริโภค อาหารจึงเป็น “พื้นที่ของการปฏิบัติทางวัฒนธรรม” ที่สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ชุมชน และความทรงจำร่วม ในบริบทของวัฒนธรรมชาติพันธุ์ อาหารทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงรากเหง้าทางวัฒนธรรมและสร้างความรู้สึกร่วมในหมู่สมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ การตั้งชื่อร้านบะหมี่ในซีรีส์ด้วยภาษาฮกเกี้ยน หรือการขายขนมหวานพื้นเมืองอย่าง โอ้เอ๋ว จึงเป็นการคงอยู่ของภาษาท้องถิ่นและวัฒนธรรมการกินแบบจีนภูเก็ต และสะท้อนอัตลักษณ์ของชาวไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่ชายฝั่งอันดามันที่ยังคงรักษารูปแบบการบริโภคซึ่งฝังรากอยู่ในประเพณีของบรรพบุรุษไว้ได้อย่างมั่นคง แม้ในท่ามกลางกระแสของความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม (วันจรัตน์ เดชวิลัย และ ทวนธง ครุฑจ้อน, 2557) ในบริบทนี้ อาหารจึงทำหน้าที่เป็นวัจนปฏิบัติรูปแบบหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงการ

ผลิตอัตลักษณ์ผ่านวิถีชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะในบริบทของครอบครัวและชุมชน

ภายใต้บริบทของการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมระหว่างจีน–ไทย ซีรีส์แปลรักฉันด้วยใจเธอ ทำหน้าที่เสมือน “พื้นที่แห่งวัจนปฏิบัติ” (pragmatic space) ซึ่งเปิดโอกาสให้เห็นถึงการถ่ายทอดอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์จีนผ่านภาษา ค่านิยม ความเชื่อ สถาปัตยกรรมการแต่งกาย อาหารและประสบการณ์ชีวิตของตัวละครอย่างมีมิติ ทีมผู้สร้างสามารถถ่ายทอดความเข้าใจเชิงลึกต่อแนวคิด “อัตลักษณ์ในฐานะสิ่งที่ถูกกระทำซ้ำ” (identity as performative) ผ่านกลวิธีการเล่าเรื่องที่เชื่อมโยงอดีต วัฒนธรรม และการเติบโตของตัวละครเข้าด้วยกันอย่างแยบยล องค์ประกอบวัฒนธรรมทั้ง 5 ด้านนี้ต่างมีบทบาทร่วมกันในการหล่อหลอมและถ่ายทอดอัตลักษณ์ของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ตทั้งในระดับปัจเจกและระดับชุมชน ผ่านพฤติกรรมเชิงสัญลักษณ์ในชีวิตประจำวัน สะท้อนให้เห็นถึงการธำรงไว้ซึ่งความเป็นจีนในรูปแบบร่วมสมัย สอดคล้องกับแนวคิดของ Hall (1996) ที่ชี้ว่า “อัตลักษณ์มิใช่สิ่งคงที่ หากแต่ถูกประกอบสร้างผ่านการกระทำ การสื่อสาร และบริบททางสังคมอย่างต่อเนื่อง” ดังนั้น ซีรีส์แปลรักฉันด้วยใจเธอ จึงถือได้ว่าเป็นพื้นที่ของ “อัตลักษณ์วัจนปฏิบัติภาษาและวัฒนธรรมจีน” ซึ่งทำหน้าที่ทั้งในการสื่อสารทางวัฒนธรรม และการประกอบการสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์จีนในบริบทสังคมไทยร่วมสมัยอย่างลุ่มลึกและทรงพลัง

3. มิติบทบาทการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมจีน–ไทย (Dimensions of the Role of Chinese–Thai Cross-Cultural Communication**)**

ซีรีส์แปลรักฉันด้วยใจเธอทำหน้าที่เป็นสื่อกลางของการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมระหว่างจีนและไทย โดยถ่ายทอดเรื่องราวที่หลากหลายผ่านภาษา ภาพ เสียง และบริบทที่เข้าถึงง่าย ผู้วิจัยจึงสรุปบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรมไทย-จีน ดังนี้

3.1 การนำเสนอวัฒนธรรมจีนโพ้นทะเลอย่างละเอียด ซีรีส์นำเสนอวัฒนธรรมจีนโพ้นทะเลผ่านค่านิยม ความเชื่อ สถาปัตยกรรม การแต่งกาย และอาหาร ช่วยให้ผู้ชมเข้าใจวิถีชีวิตและรากเหง้าของชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย โดยเฉพาะในจังหวัดภูเก็ต เช่น การเน้นความสำคัญของครอบครัว การบูชาเทพเจ้า และการรักษาประเพณีต่าง ๆ

3.2 การผสมผสานวัฒนธรรมจีน ไทย และมลายู ซีรีส์แสดงให้เห็นถึงการผสมผสานวัฒนธรรมจีน ไทย และมลายู ผ่านการแต่งกาย อาหาร และวิถีชีวิตประจำวัน เช่น ชุดบาบ๋า ย่าหยา ที่ผสมผสานวัฒนธรรมจีนและมลายูเข้าด้วยกัน หรืออาหารท้องถิ่นอย่างบะหมี่ฮกเกี้ยน และขนมหวานโอ้เอ๋ว ที่สะท้อนวัฒนธรรมพหุสังคมของภูเก็ต สิ่งเหล่านี้ช่วยให้ผู้ชมเห็นถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน

3.3 การสร้างความเข้าใจและยอมรับในความแตกต่าง ซีรีส์นำเสนอเรื่องราวของตัวละครที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิต แต่ยังคงมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างเต๋ ลูกหลานชาวจีนและเพื่อน ๆ ที่เป็นลูกหลานชาวไทย การยอมรับความแตกต่างทางเพศและการสนับสนุนจากครอบครัวและเพื่อนที่เข้าใจและให้เกียรติซึ่งกันและกัน สร้างการยอมรับความหลากหลายในสังคม

3.4 การเผยแพร่ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่น ซีรีส์ถ่ายทอดประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่นของภูเก็ตผ่านสถาปัตยกรรมแบบชิโน-โปรตุกีส และศาลเจ้า (อ๊าม) ที่เป็นเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะของภูเก็ต ทำให้ผู้ชมได้เรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาการค้าขายและความเจริญรุ่งเรืองของภูเก็ตในอดีต จนกระทั่งปัจจุบัน

3.5 การสร้างการรับรู้และความสนใจในวัฒนธรรมจีนโพ้นทะเล ซีรีส์สร้างการรับรู้และความสนใจในวัฒนธรรมจีนโพ้นทะเลให้กับผู้ชมทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นและคนรุ่นใหม่ การนำเสนอวัฒนธรรมจีนโพ้นทะเลในรูปแบบที่ทันสมัยและเข้าถึงได้ง่าย ช่วยให้ผู้ชมเกิดความสนใจและอยากเรียนรู้เพิ่มเติม

3.6 การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซีรีส์ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดภูเก็ต โดยการนำเสนอสถานที่ท่องเที่ยว อาหารท้องถิ่น และประเพณีต่าง ๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ของภูเก็ต เช่น บะหมี่ฮกเกี้ยนและขนมหวานโอ้เอ๋วที่กลายเป็นสัญลักษณ์ของภูเก็ต และดึงดูดนักท่องเที่ยว

ภายใต้บริบทการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมสอดคล้องกับแนวคิดของ Ting-Toomey (1999) การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมต้องอาศัยความไวทางวัฒนธรรม (cultural sensitivity) และความสามารถในการจัดการกับความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม (Intercultural Competence) โดยซีรีส์เรื่องนี้ได้สะท้อนอัตลักษณ์ทางภาษาและวัฒนธรรมของชาวจีนโพ้นทะเล และสร้างพื้นที่ปลอดภัยในการแลกเปลี่ยนความเข้าใจทางวัฒนธรรม เช่น การยอมรับความหลากหลายทางเพศ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครที่มีภูมิหลังแตกต่างกัน และการอยู่ร่วมกันท่ามกลางวัฒนธรรมที่หลากหลาย นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ่านการนำเสนออาหารท้องถิ่น สถานที่ และประเพณี ทำให้ผู้ชมเกิดความสนใจในวัฒนธรรมจีนในประเทศไทยและเกิดการเรียนรู้เชิงลึกผ่านสื่อบันเทิง นอกจากนี้ ซีรีส์เรื่องนี้ยังมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและสร้างการรับรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมจีนโพ้นทะเลให้กับผู้ชมทั้งในและต่างประเทศ

สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์อัตลักษณ์วัจนปฏิบัติภาษาจีนที่ปรากฏในซีรีส์แปลรักฉันด้วยใจเธอ ผ่านมุมมองการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมจีน-ไทย โดยใช้กรอบแนวคิดวัจนปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatics) แนวคิดอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม (Cultural Identity) และทฤษฎีการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม (Intercultural Communication Theory) ซึ่งสะท้อนผ่านบทสนทนา การใช้ภาษาในการดำเนินเนื้อเรื่อง และองค์ประกอบทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในซีรี่ส์ ได้อย่างลุ่มลึก ชัดเจนและหลากหลายมิติ สามารถสรุปผลการศึกษา ได้ 3 ประเด็น ดังนี้

1. อัตลักษณ์วัจนปฏิบัติภาษาจีนที่ใช้ในการดำเนินเนื้อเรื่องซีรีส์แปลรักฉันด้วยใจเธอ ปรากฏวัจนปฏิบัติภาษาจีนหลายมิติ ซึ่งแต่ละมิติมีความสัมพันธ์โดยตรงกับบริบทวัฒนธรรมและการสร้างอัตลักษณ์ของชาวจีนในพื้นที่ภูเก็ต ดังนี้

1.1 อัตลักษณ์วัจนปฏิบัติภาษาจีนกลาง ผลวิจัยพบ 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) รูปแบบภาษาพูด (口语) การใช้คำว่า “可以吗？可以！” (ได้ไหม? ได้!) ระหว่างพระเอกและนายเอกในลักษณะตรงไปตรงมา ชัดเจน และแฝงความหมายทางสังคมและวัฒนธรรม ตามแนวคิดของ Searle (1976) เรื่องวัจนกรรม ที่ผู้พูดกระทำบางอย่างผ่านถ้อยคำ และการใช้สำนวนภาษาจีนกลาง 3 สำนวน ได้แก่ “帮倒忙bang dao mang” (ช่วยแต่กลับแย่ลง) “不识抬举 bi shi tai ju” (ไม่รู้จักที่ต่ำที่สูง) และ “如拾地芥 ru shi di jie” (ได้มาง่ายเหมือนเก็บผักจากพื้น) ที่สื่อความหมายเชิงคุณค่าและประสบการณ์ร่วมในสังคม ซึ่งให้ความสำคัญกับการรักษาหน้าและรักศักดิ์ศรีอย่างวัฒนธรรมจีน 2) รูปแบบภาษาเขียน (书面语) โดยการใช้ Flashcard เกี่ยวกับคำว่า “心 (xin) ใจ” ทั้งหมด 5 คำ คือคำว่า “放心 (fang xin) วางใจ” “担心 (dan xin) กังวลใจ” “

关心 (guan xin) ใส่ใจ" "信心 (xin xin) เชื่อใจ" และ "伤心 (shang xin) เสียใจ" ถูกนำมาใช้สื่ออารมณ์ของตัวละครหลักเพื่อสื่อสารความรู้สึกภายในใจ สะท้อนลักษณะวัจนปฏิบัติที่มีความซับซ้อนและแฝงอารมณ์ ตามแนวคิดของ Hall (1976) ที่แสดงอารมณ์อย่างระมัดระวังผ่านถ้อยคำที่เลือกสรร ให้ความสำคัญกับการแสดงออกอย่างอ้อม แสดงให้เห็นถึงความซับซ้อนทางการสื่อสารของชาวจีน

1.2 อัตลักษณ์วัจนปฏิบัติภาษาจีนท้องถิ่นฮกเกี้ยน ผลวิจัยพบในรูปแบบภาษาพูดและภาษาเขียน รวม 3 ด้าน ได้แก่ 1) ชื่อตัวละครหลัก 3 คน คือพระเอกชื่อ "茶 cha" (เต๋) แม่พระเอก "จี้สุ่ย" มาจากคำว่า "อาจี้" (阿姊 a ji) และพี่ชายพระเอก "โก๊หุ้น" พี่โดยคำว่า "โก๊" มาจาก "อาโก๊" (阿哥a ge) 2) ชื่อสถานที่ รวม 2 แห่งคือ สถานที่ 1 "南哥福建麵 nan ge fujian mian" (ร้านบะหมี่ฮกเกี้ยนโกหลำ) เป็นชื่อร้านอาหารของแม่เต๋ และสถานที่ 2 "定光堂 ding guang tang" (ศาลเจ้าแสงธรรม) ภาษาจีนฮกเกี้ยนออกเสียงว่า "เตงกองต๋อง" เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนตระกูลเฉิน 3) การแฝงวัฒนธรรมท้องถิ่นในชื่อตัวละครหลัก 2 คน คือ ชื่อพระเอก "เต๋茶" ภาษาฮกเกี้ยนแปลว่า "น้ำชา" หนึ่งใน 7 สิ่งจำเป็นของชาวจีน และชื่อนายเอก "โอ้เอ๋ว" เพี้ยนมาจากภาษาฮกเกี้ยนที่ออกเสียงว่า โอ้เกี้ยว (薥蕘ò-giô) เป็นชื่อของวุ้นใส ทำจากเมือกของเมล็ดผลไม้ชื่อ อ้าย อวี้ (愛玉 ai yu) การใช้ภาษาถิ่นแบบนี้เป็นกลไกหนึ่งในการรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ย่อยสอดคล้องกับแนวคิดอัตลักษณ์คนไทยเชื้อสายจีน (Identity of Thai-Chinese people) ของวงศ์เดือน ภานุวัฒนากูล (2552) สะท้อนรากเหง้าทางชาติพันธุ์ของตัวละคร และตอกย้ำอัตลักษณ์ของชุมชนจีนโพ้นทะเลในภูเก็ต ซึ่งเป็นพื้นที่วัฒนธรรมแบบไฮบริดอย่างชัดเจน

2. อัตลักษณ์อวัจนปฏิบัติองค์ประกอบวัฒนธรรมจีน

ซีรีส์แปลรักฉันด้วยใจเธอ ปรากฏอัตลักษณ์ด้านองค์ประกอบวัฒนธรรมจีน จำแนกตามแนวคิดของ กาญจนา แก้วเทพ (2549) รวม 5 ด้าน ได้แก่ 1) ค่านิยม (values) 2 ข้อ คือค่านิยมรักศักดิ์ศรี ชื่อเสียง (面子mianzi) และค่านิยมรักครอบครัว 2) ความเชื่อ (believe) 2 ข้อ คือ ความเชื่อเรื่องโต๊ะบูชาเทพเจ้าจีนในบ้าน และความเชื่อเรื่องโชคลางในชีวิตประจำวัน 3) สถาปัตยกรรม ปรากฏ 2 สิ่ง คือ อาคารแบบชิโน-โปรตุกีส (Sino-Portuguese) ศาลเจ้าจีน (อ๊าม) โดยเฉพาะศาลเจ้าแสงธรรม (定光堂 ding guang tang) เป็นสัญลักษณ์ของการดำรงอยู่ของชาวจีนในภูเก็ต เป็นเครื่องมือสร้างความทรงจำร่วมทางวัฒนธรรม ทรงคุณค่าด้านกายภาพและเป็นพื้นที่วัฒนธรรมสะท้อนอัตลักษณ์เชิงประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ 4) การแต่งกายในชุดแบบเคบาย่ารินดา (Kebaya Renda) ตัวละคร "จี้สุ่ย" แม่ของเต๋ สวมใส่ชุดบาบ๋า–ย่าหยา เป็นการแต่งกายที่มีรากฐานจากกลุ่มชาติพันธุ์ลูกผสมระหว่างชาวจีนโพ้นทะเลกับชาวพื้นถิ่นในภูมิภาคคาบสมุทรมลายู (วิกรม กรุงแก้ว, 2563) แสดงถึงอัตลักษณ์แบบลูกผสม 5) อาหาร 2 ประเภท คือบะหมี่ฮกเกี้ยน (福建麵 fujian mian) อาหารพื้นเมืองของชาวภูเก็ตเชื้อสายจีนฮกเกี้ยน และโอ้เอ๋ว (爱玉ai yu) ขนมหวานท้องถิ่นภูเก็ต ซึ่งกลายมาเป็น "วาทกรรมวัฒนธรรม" ที่มีนัยทางอัตลักษณ์สะท้อนภูมิปัญญา ประวัติศาสตร์และความทรงจำร่วมของชุมชนจีนในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตไปโดยปริยาย

3. บทบาทของซีรี่ส์ในบริบทการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมจีน–ไทย

ภายใต้บริบทการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมจีน–ไทย ซีรีส์แปลรักฉันด้วยใจเธอมีลักษณะที่โดดเด่นสะท้อนอัตลักษณ์ทางภาษาและ

วัฒนธรรมจีนอย่างลึกซึ้ง แนบแน่น อีกทั้งยังเป็นสะพานเชื่อมระหว่างวัฒนธรรมจีนและไทยในหลากหลายมิติ โดยสรุปบทบาทที่สำคัญได้ 6 ประการ ได้แก่ 1) การนำเสนอวัฒนธรรมจีนโพ้นทะเลอย่างละเอียดผ่านองค์ประกอบวัฒนธรรมจีนทั้งห้าด้าน 2) การผสมผสานวัฒนธรรมจีน ไทย และมลายู 3) การสร้างความเข้าใจและยอมรับในความแตกต่างทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิต 4) การเผยแพร่ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่นภูเก็ตผ่านสถาปัตยกรรมแบบชิโน-โปรตุกีส และศาลเจ้า (อ๊าม) ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นภูเก็ต 5) การสร้างการรับรู้และความสนใจในวัฒนธรรมจีนโพ้นทะเลให้กับผู้ชมทั้งในและต่างประเทศ 6) การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดภูเก็ต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

จากการวิเคราะห์อัตลักษณ์วัจนปฏิบัติภาษาและวัฒนธรรมจีนที่ปรากฏในซีรีส์แปลรักฉันด้วยใจเธอทำให้พบว่า ในปัจจุบันสื่อบันเทิงสามารถเป็นพื้นที่การเรียนรู้วัฒนธรรมอย่างมีพลัง โดยเฉพาะในการสะท้อนชีวิตประจำวัน ภาษา และความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นของชุมชนจีนในภูเก็ต ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้มีการผลิตสื่อที่แสดงถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมในระดับท้องถิ่นมากขึ้น อีกทั้งควรสนับสนุนการบูรณาการองค์ความรู้ด้านภาษาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และการสื่อสารเข้าด้วยกัน เพื่อทำความเข้าใจบทบาทของวัจนปฏิบัติในชีวิตประจำวันผ่านสื่อร่วมสมัย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในอนาคตควรขยายขอบเขตการศึกษาสู่ซีรีส์หรือสื่อบันเทิงที่มีฉากหลังในพื้นที่หรือสังคมพหุวัฒนธรรมอื่นๆ ให้มากขึ้น เช่น ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย นครสวรรค์ ยะลา เบตง หาดใหญ่ ชลบุรี ระยอง อุดรธานี เป็นต้น เพื่อเปรียบเทียบกลวิธีการสร้างและสื่อสารอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย นอกจากนี้ควรศึกษาบทบาทของผู้ชม โดยเฉพาะเยาวชนไทย-จีน ในด้านการรับรู้และตีความวัฒนธรรมในสื่อ รวมถึงการศึกษาความเปลี่ยนแปลงของวัจนปฏิบัติในโลกออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับซีรีส์ เพื่อเข้าใจพลวัตของอัตลักษณ์ในยุคดิจิทัลอย่างรอบด้าน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จเรียบร้อยด้วยดี โดยได้รับการสนับสนุนทุนวิจัย จากสำนักงานวิจัย มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปีการศึกษา 2565 ขอขอบคุณคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยรังสิต มติรับรองโครงการวิจัย เลขที่โครงการ COA. No. RSUERB2023-034

เอกสารอ้างอิง

จารุณี คงกุล. (2561). วัฒนธรรมข้ามชาติในจังหวัดภูเก็ต. *กระแสวัฒนธรรม*, 18(2), 110-121.

ฐิติคุณ เพ็ชรกิจ และคณะ (2563). อิทธิพลของละคร แปลรักฉันด้วยใจเธอ กับการท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าภูเก็ต. รวมบทความทางวิชาการกิจกรรมท้องถิ่นเล่าเรื่องประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ณัฐวุฒิ มีสกุล. (2562). การถ่ายทอดวัฒนธรรมเกาหลีผ่านสื่อละครเกาหลี. *วารสารนิเทศสยามปริทัศน์*, 18(2), 206-218.

ณัฐฌาภรณ์ เดชราช. (2019). การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมไทย–จีน. มหาวิทยาลัยรังสิต.

นิลมล ขมหวาน. (2557). สถาปัตยกรรมจีนในเมืองเก่าภูเก็ต. วารสารภูมิวัฒนธรรม, 12(2), 125–144.

นิโลบล วงศ์ภัทรนนท์. (2564). จากลอดลายมังกร สู่ เลือดข้นคนจาง: การนำเสนออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมความเป็นชาวไทยเสื้อสายจีนในละครโทรทัศน์ไทย. *วารสารวิชาการมนุษศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 29(2), 76-103.

ปัทมาสน์ พิณนุกูล, เมตตา ศิริสุข และ ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์. (2564). ภูเก็ต: พื้นที่แห่งการสร้างอัตลักษณ์ความเป็นจีน. *วารสารหาดใหญ่วิชาการ*, 19(2), 293-308.

ยศสัน ตะสมบัติ. (2551). วัฒนธรรมพื้นบ้านไทย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วงศ์เดือน ภานุวัฒนากูล, (2552). อัตลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม. *วารสารปาริชาต*, 22(1), 140-152.

วันจรัตน์ เดชวิลัย และ ทวนธง ครุฑจ้อน. (2557). บทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมสืบทอดอัตลักษณ์ชาวไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนในจังหวัดภูเก็ต.*วารสารวิเทศศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 4(2), 1-34.

วันวิสา สันทวิจิตรกุล และ นฤมิตร สอดศุข. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อละครโทรทัศน์ไทยในเมือง กวางโจว สาธารณรัฐประชาชนจีน. *การลงทุน การตลาด และการบริหารธุรกิจ*.4 (1), 301-315.

วิกรม กรุงแก้ว. (2563). วัฒนธรรมการแต่งกายของสตรีชาติพันธ์บาบ๋าในจังหวัดฝั่งทะเลอันดามัน. *วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. 22(1). 60-71.

อมรวิวัฒน์ แต้มพิมาย,นาฏยา พิลางาม และ พิษณุรักษ์ ปิตาทะสังข์. (2564). การเล่าเรื่องเชิงสัญญะของซีรีย์ “แปลรักฉันด้วยใจเธอ”. *วารสารวิทยาการสารสนเทศและเทคโนโลยีประยุกต์*, 3(2), 136-154.

อาภาภรณ์ วงศ์ลักษณพันธ์, ชินศักดิ์ ตัณฑิกุล, & วีระ อินพันทัง. (2562). อัตลักษณ์และวัฒนธรรมไทย-จีน. วารสารสังคมและวัฒนธรรม, 10(1), 1–20.

อินทิรา พงษ์นาค, & ศุภกรณ์ ดิษฐพันธุ์. (2558). อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน. *วารสารสังคมศาสตร์*, 11(2), 90–109.

Brown, P., & Levinson, S. C. (1987). *Politeness: Some universals in language usage*. Cambridge University Press.

Hall, E. T. (1976). *Beyond Culture*. Anchor Books.

Hofstede, G. (2001). *Culture’s consequences: Comparing values, behaviors, institutions and organizations across nations* (2nd ed.). SAGE Publications.

Samovar, L. A., Porter, R. E., & McDaniel, E. R. (2010). Communication between cultures (7th ed.). Wadsworth.

Searle, J. R. (1969). *Speech acts: An essay in the philosophy of language*. Cambridge University Press.

Ting-Toomey, S. (1999). *Communicating across cultures*. Guilford Press.

Wiwattanakul, M. (2005). Intercultural communication in a globalized world. Journal of Humanities and Social Sciences, 5(1), 30–40.

Wood, J. T. (2003). Interpersonal communication: Everyday encounters (4th ed.). Wadsworth/ Thomson Learning.

Zhang, H. L. (2007). Intercultural Communication: A Practical Guide. Beijing Foreign Language Teaching and Research Press.